

วารสารศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2566

JOURNAL OF
EDUCATION
MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Journal of Education Mahasarakham University

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 : เมษายน-มิถุนายน 2566
Volume 17 Number 2 : April – June 2023

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ISSN: 2773-9252 online รับผิดชอบการ บทความวิชาการ บทความวิจัย/วิทยานิพนธ์ และบทความวิจารณ์หนังสือ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพครู โดยครอบคลุมสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน การ บริหารการศึกษา เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ศึกษา จิตวิทยาและแนะแนวการศึกษา การวัดและประเมินผล ทางการศึกษา สถิติและวิจัยทางการศึกษา และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา ใช้การประเมินแบบ double-blind review โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน และเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพด้านการศึกษา
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
3. เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลทางวิชาการที่มีคุณภาพให้แก่คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา นักวิชาการ บุคลากร ทางการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่ พิมพ์เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1: มกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2: เมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3: กรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4: ตุลาคม-ธันวาคม

ติดต่อวารสาร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 โทรสาร 0-4374-3174 อีเมล: Joedumsu@gmail.com
เว็บไซต์ <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JOEMSU/index>

ที่ปรึกษาวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวลิท ชูกำแพง

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนดล ภูสีฤทธิ์

อาจารย์ ดร.เพ็ญพิสุทธิ์ ไมตรีรัตน์

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

1. ศ.ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รศ.ดร.ประวีต เอรารวรรณ

ก.ค.ศ.

3. รศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

กองบรรณาธิการ

1	รศ.ดร.สุกัญญา แซ่ม้อย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	รศ.ดร.ชนะศึก นิษานนท์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3	รศ.ดร.พัทธวัน นาใจแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
4	รศ.ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5	รศ.ดร.สรัญญา เชื้อทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
6	ผศ.ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
7	ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
8	ผศ.ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
9	ผศ.ดร.ประกฤษิตา ทักซิโน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
10	อาจารย์.ดร.ประชา อี้นัง	มหาวิทยาลัยบูรพา
11	อาจารย์ ดร.สิงหา ตุลยกุล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
12	Professor Dr. James William Chapman	Massey University, New Zealand
13	Professor Dr. Curtis Jay Bonk	Indiana University, USA
14	Assistant Professor Dr. Oliver Crocco	Louisiana State University, USA
15	Dr. Rehema Japhet Mwakabenga	University of Dar es Salaam, Tanzania

เลขานุการและเหรัญญิก

นางรุ่งทิพย์ สิงพร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประจำปี 17 ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน 2566)

1.	รศ.ดร.กัณฑ์ทัตย์ คลังพหล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2.	รศ.ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3.	รศ.ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
4.	ผศ.ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5.	ผศ.ดร.อัญชลี ศรีกลชาญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6.	ผศ.ดร.อรอุมา เจริญสุข	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7.	ผศ.ดร.สุนีย์ เงินยวง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8.	ผศ.ดร. ธารณ์ ทองงอก	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9.	ผศ.ดร.ประกฤติยา ทักซิโณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
10.	ผศ.ดร.ธัญญรัศม์ ชิดไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
11.	ผศ.ดร.ปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
12.	ผศ.ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
13.	ผศ.ดร.สุนันท์ สipay	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
14.	ผศ.ดร.ประนอม พันธุ์ไสว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
15.	ผศ.ดร.จิราพร รอดพ่วง	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
16.	ผศ.ดร.น้ำทิพย์ งามอาภาณิชย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
17.	ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
18.	ผศ.ดร.สุมาลี ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
19.	ผศ.ดร.กัณยารัตน์ สอนสุภาพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
20.	ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
21.	ผศ.ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
22.	ผศ.ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
23.	อ.ดร.ปทุมทริกา น้อยนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
24.	อ.ดร.จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
25.	อ.ดร.ศิลปชัย สุวรรณมณี	มหาวิทยาลัยทักษิณ
26.	อ.ดร.วรภาคย์ ไมตรีพันธ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2566) ประกอบด้วยบทความวิจัยจากหน่วยงานภายนอกทั้งหมด 9 เรื่อง ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การกำกับตนเอง การพัฒนาชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโชน การแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) เป็นต้น ซึ่งบทความทั้งหมดผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน ในรูปแบบ Double – Blinded Review และเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจมาตีผลงานวิชาการที่มีคุณค่ายิ่งต่อการจัดการศึกษากับทางวารสาร ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ สละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร รวมถึงผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและสนับสนุนการดำเนินงานของวารสารด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณทีมบรรณาธิการทุกท่านที่เสียสละทุ่มเทและช่วยกันทำงานอย่างมีเต็มความสามารถ

กองบรรณาธิการตั้งปณิธานว่าจะมุ่งมั่นตั้งใจพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นไป เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้รับประโยชน์จากบทความต่างๆ ในวารสารฉบับนี้ ทางวารสารยินดีรับฟังคำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพวารสารให้มีคุณภาพตามมาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ์

บรรณาธิการ

สารบัญ/CONTENT

บทความวิจัย

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ศรายุทธ ประโหมด, ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, บุญจันทร์ สีสันต์ The Evaluation of A Buddhist-Oriented School Project at The Secondary Level in Chonburi Province Sarayut Pramod, Pariyaporn Tungkunanun, Boonchan Sisan	1
ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สุดาราทองแหยม, กิตติมา พันธุ์พุกษา, ธนาวุฒิ ลาตวงษ์ The Effects of STEM Education on Learning Achievement and Science Process Skills on Electricity of Sixth Grade Students Sudara Tongyaem, Kittima Panprueksa, Thanawuth Latwong	20
การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การกำกับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิด เชิงเมตาคอกนิชัน ณนชพงศธร ชารีชุม, ปริญญา ปริพุด, ผศสมถวิล ชื่นเขตต์ The Development of Problem Solving Skill, Self-Regulation and Achievement in Mathematics on Sequences and Series for Grade 11 th Students by using Learning Activity based on Metacognition Thinking Process Nonchapongsathon Chareechum, Pariya Pariput, Somthawin Khunkhet	38
ชุดการเรียนรู้การศึกษาและพัฒนการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ธมกร บุตรศรี, สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง The Learning Education Development of Visual Arts Project Learning from Phi Ta Khon Mask Dan Sai District Loei Province Tamakorn Butsri, Sathit Timwatbuntong	53

สารบัญ/CONTENT

การบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ใน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อัญชลี เชื้อสะอาด, รัตนา กาญจนพันธุ์	67
The School Administration according to Sufficiency Economic Philosophy as Perceived by Teacher in Muang Prakan School In Samutprakarn Secondary Educational Service Area Anchalee Chuesa-ard, Ratana Karnjanapun	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ณัฐณิธ รัตนพั่งสกุล, เพ็ญแข ภูผายาง	82
The Relationship between Strategic Leadership of School Administrators and Effectiveness of World-Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum Nattanit Rattanapanungsakul, Piangkae Poophayang	
การเปรียบเทียบทัศนะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน วิพรพรรณ สารพะวงศ์, อุไร สุทธิแย้ม	100
A Comparison of Views of Interdisciplinary Teachers in the Prakan City Area of Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office Affecting School Administrators Competencies in the Disruptive Education Wipornpan Sarapang, Urai Suthiyam	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนคร ชัยบุรินทร์ เนตรทราย สุขนาแซง, เพ็ญภา สุขเสริม	118
Factors Affecting the Administrative Effectiveness of Enrichment Science Classroom Project Schools in Nakhonchaiburin Group Natesai Suknasaeng, Pennapa Sukserm	

สารบัญ/CONTENT

การประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้าง ความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	136
---	-----

ศศิพิชญ์ นิลไพรัช, วิชัย นภาพงศ์, วสันต์ อดิศักดิ์, ชิดชนก เจริญเชาว์

Need Assessment in Integrating Diffusion of Innovation with Public Relations for
Raising Awareness and Understanding of the Problems and Development of
Southern Most Provinces

Sasipit Ninpairat, Wichai Napapongs, Wasant Atisabda, Chidchanok Churngchow

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี The Evaluation of A Buddhist-Oriented School Project at The Secondary Level in Chonburi Province

ศรายุทธ ประโหมด^{1*}, ปริญญาพร ตั้งคุณานันต์² และ บุญจันทร์ สีสันต์²

Sarayut Pramod^{1*}, Pariyaporn Tungkunanun² and Boonchan Sisan²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

¹ M.Ed. Education Administration, School of Industrial Education and Technology,
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

² Associate Professor Dr. School of Industrial Education and Technology,
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

*Corresponding Author E-mail: 62603044@kmitl.ac.th

(Received: 2023-03-21; Revised: 2023-04-11; Accepted: 2023-04-21)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครู จำนวน 45 คน นักเรียน จำนวน 213 คน และผู้ปกครอง จำนวน 213 คน รวมทั้งหมด 486 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จำนวน 3 ฉบับ ฉบับผู้บริหารและครู จำนวน 43 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ฉบับนักเรียน จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และฉบับผู้ปกครอง จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}=4.05$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณารายด้านในภาพรวม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านบริบท ($\bar{x}=4.26$, $SD = 0.52$) อันดับสอง คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x}=4.08$, $SD = 0.57$) ด้านผลผลิต ($\bar{x}=4.08$, $SD = 0.60$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{x}=4.04$, $SD = 0.60$) โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ: ประเมินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ รูปแบบการประเมินแบบ CIPP

Abstract

The purpose of this research was to evaluate Buddhist-oriented school project in secondary schools in Chonburi province. The samples in this research were 6 Buddhist oriented schools in Chonburi province acquired by purposive sampling consisting of 486 samples - 15 school principals, 45 teachers, 213 students and 213 parents. The CIPP model was employed for evaluating in this research. which included four aspects: Context, Input, Process, and Product. The research instruments were five-rating scale questionnaires. The index of item-objective congruence (IOC) was between 0.60-1.00 for three questionnaires – principals and teachers, students, and parents with a reliability of 0.98, 0.87, and 0.93 respectively. The statistical methodology used for data analysis was mean and standard deviation. The result of this research has shown that the opinion's score of principals, teachers, students, and parents was at a high level ($\bar{x}=4.05$, $SD = 0.52$). Considering each aspect, it appeared that the highest level was Context ($\bar{x}=4.26$, $SD = 0.52$), Input ($\bar{x}=4.08$, $SD = 0.57$), Process ($\bar{x}=4.04$, $SD = 0.60$), and Product ($\bar{x}= 4.08$, $SD = 0.60$), respectively.

Keywords: Project evaluation, Buddhist oriented school, CIPP model.

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนแล้ว การป้องกัน และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นหนึ่งในโครงการของกระทรวงศึกษาธิการมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เด็ก และเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยโครงสร้างหลักของโรงเรียนวิถีพุทธ คือการออกแบบคิดรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ และแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และ โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) กล่าวคือโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นสถานศึกษาในระบบปกติ ที่นำหลักพุทธธรรม หรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษานั้น โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือการนำหลักธรรมมาใช้ในระบบการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นการเรียนการสอนในภาพรวมของหลักสูตรสถานศึกษา หรือการจัดเป็นระบบวิถีชีวิตในสถานศึกษาของผู้เรียน โดยนำไปสู่จุดเน้นของการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คือใช้ปัญญา และเกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต และการจัดดำเนินการของสถานศึกษา จะแสดงถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านด้วยวิถีวัฒนธรรม แสวงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวจัดผ่านระบบไตรสิกขา ที่ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติอบรม ทั้งศีล หรือพฤติกรรม หรือวินัยในการดำเนินชีวิต ที่ดีงามสำหรับตน และสังคม สมานี หรือด้านการพัฒนา จิตใจที่มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ มีจิตใจที่ตั้งมั่นเข้มแข็งและสงบสุข และปัญญาที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่เหมาะสม (โยนิโสมนสิการ) โดยมีครู และผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกัลยาณมิตรสำคัญที่รักและปรารถนาดี ที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างดีที่สุดด้วยความเพียรพยายาม ระบบพัฒนาผู้เรียนด้วยไตรสิกขา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธนั้นมีความจำเป็นต้องประเมินโครงการเพื่อให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ชัดเจน และเป็นระบบ โดยการใช้รูปแบบการประเมิน

แบบ CIPP model ทำให้สามารถทราบถึงปัญหาเป็นรายเฉพาะได้อย่างละเอียด เพราะสามารถประเมินได้ครอบคลุมทั้งระบบช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้าเพื่อชี้จุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินงาน ทั้งในระยะก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานโดยประเมินในด้านต่าง ๆ

จากข้อมูลสถิติจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2564) มีทั้งหมด 51 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน มีการได้ดำเนินโครงการงานโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นระยะเวลา 9 ปีการศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 13 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 6 โรงเรียน จังหวัดระยอง จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่เหมาะสมเพราะมีฐานข้อมูลเดิมในการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยสามารถทราบถึงปัญหาอย่างชัดเจน โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model เป็นแนวคิดการประเมินของ Stufflebeam โดยเน้นการประเมินแบบแยกบทบาทการทำงานในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน โดยมีการประเมินในหัวข้อดังนี้ การประเมินบริบท (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินและดูผลสำเร็จของโครงการ (Stufflebeam & Webster, 1980) โดยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ได้แก่ผู้บริหาร เป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินโครงการภายในโรงเรียนของตนเอง ครูผู้สอนซึ่งมีส่วนอย่างมากในการผลักดันประสานความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ นักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการโครงการ และผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งทราบถึงพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะเป็นตัวสะท้อนผลการดำเนินงานของโครงการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model ด้วยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารบทความวิชาการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการตามแนวคิดจาก CIPP Model และโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตามกรอบการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ประเมินบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และ

ความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และงบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ประเมินกระบวนการ (Process) ได้แก่ การวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และการนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และประเมินผลผลิต (Product) ได้แก่ คุณภาพผู้เรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเพื่อชี้จุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินงาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมทางวิถีพุทธในเด็กไทยและสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ทั้งหมด 51 โรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 13 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 6 โรงเรียนโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 15 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 คน นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 486 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่ สำหรับผู้บริหารและครู จำนวน 4 ด้าน 43 ข้อ สำหรับนักเรียน จำนวน 3 ด้าน 16 ข้อ และสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 2 ด้าน 16 ข้อ ซึ่งแบ่งออกฉบับละ 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามบทบาทของผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแต่ละด้าน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. การประเมินด้านบริบท (Context) 2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) 4. การประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารบทความวิชาการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการตามแนวคิดจาก CIPP Model และโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมากำหนดเป็นข้อประเมินตามกรอบการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ประเมินบริบท (Context) ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ประเมินกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product) ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามที่ถูกต้อง ตามหลัก ทฤษฎี ระเบียบและขั้นตอนที่มีคุณภาพและศึกษาการหาคุณภาพของเครื่องมือจากทฤษฎี และงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สร้างแบบสอบถามโดยเขียนข้อคำถามจากแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยให้ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์การวิจัย และสอดคล้องกับนิยามศัพท์

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ประกอบด้วย 1) อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2) อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3) อาจารย์วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา 4) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี 5) ศึกษาพิเศษชำนาญการ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง จำนวน 3 ฉบับ ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรฉบับละ 30 คน จากนั้นนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถามหลังจากทดลองใช้แบบสอบถามดังกล่าว ด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 486 ฉบับ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู ประสานงานไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหาร จำนวน 15 ชุด และครู จำนวน 45 ชุด แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ประสานงานไปยังครูประจำชั้นเพื่อแจกให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม จำนวน 213 ชุด แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ประสานงานไปยังครูประจำชั้นเพื่อแจกให้นักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม จำนวน 213 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับสำหรับประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความเหมาะสมที่มีต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด (บุญจันทร์ สีสันต์, 2563)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยการแสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินโครงการโรงเรียน
วิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน

รายด้าน	ประชากร (N=484)								ผลรวมเฉลี่ย		ระดับความเหมาะสม
	ผู้บริหาร		ครู		นักเรียน		ผู้ปกครอง				
	(N=15)		(N=45)		(N=213)		(N=213)				
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD			
บริบท	4.72	0.23	4.10	0.50	-	-	-	-	4.26	0.52	มาก
ปัจจัยนำเข้า	4.41	0.47	3.90	0.57	4.18	0.55	4.02	0.58	4.08	0.57	มาก
กระบวนการ	4.32	0.45	3.81	0.59	4.08	0.68	-	-	4.04	0.60	มาก
ผลผลิต	4.46	0.37	3.90	0.54	4.14	0.61	4.04	0.59	4.08	0.60	มาก
รวม	4.05	0.34	3.92	0.50	4.15	0.54	4.03	0.56	4.05	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณารายด้านในภาพรวม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านบริบท ($\bar{x} = 4.26$, $SD = 0.52$) อันดับสอง คือ ด้านปัจจัยนำเข้า $\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.57$) ด้านผลผลิต ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.60$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{x} = 4.04$, $SD = 0.60$) โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบริบท ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, $SD = 0.52$) เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหารมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.72$, $SD = 0.23$) และครูมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 8 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีประโยชน์ต่อนักเรียน ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.69$) รองลงมาคือข้อที่ 7 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีประโยชน์ต่อครู ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.71$) ข้อที่ 4 กระบวนการเรียนการสอนมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) ($\bar{x} = 4.25$, $SD = 0.72$) ข้อที่ 1 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธถูกนำไปกำหนดเป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.59$) ข้อที่ 2 กระบวนการเรียนการสอนมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางกาย (กายภาวนา) ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.62$) ข้อที่ 6 กระบวนการเรียนการสอนมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทาง

ปัญญา (ปัญญาภาวนา) ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.67$) ข้อที่ 6 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.67$) ข้อที่ 3 กระบวนการเรียนการสอนมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาการทางศิลปะ (ศิลปภาวนา) ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.61$) สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 9 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.18$, $SD = 0.76$) โดยทุกข้อคำถามมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยนำเข้า ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.57$) เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหารมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.47$) ครูมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, $SD = 0.57$) นักเรียนมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, $SD = 0.55$) และผู้ปกครองมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.67$) รองลงมาคือ ข้อที่ 6 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{x} = 4.16$, $SD = 0.70$) ข้อที่ 2 สถานศึกษามีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตามระบบไตรสิกขา ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.68$) ข้อที่ 5 สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.70$) ข้อที่ 3 สถานศึกษามีการวางแผนประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.13$, $SD = 0.69$) ข้อที่ 8 ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.07$, $SD = 0.73$) ข้อที่ 1 สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธชัดเจน ($\bar{x} = 4.05$, $SD = 0.69$) ข้อที่ 11 สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.03$, $SD = 0.72$) ข้อที่ 4 สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.67$) ข้อที่ 10 ภายในสถานศึกษามีแหล่งข้อมูลให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.73$) ข้อที่ 9 สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.98$, $SD = 0.74$) สำหรับข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 12 สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียน

วิธีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น ($\bar{x} = 3.90$, $SD = 0.83$) และข้อที่ 13 สถานศึกษามีการจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิธีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น ($\bar{x} = 3.90$, $SD = 0.80$) โดยทุกข้อคำถามมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, $SD = 0.60$) เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่าผู้บริหารมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, $SD = 0.45$) ครูมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, $SD = 0.59$) และนักเรียนมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายของการดำเนินโครงการโรงเรียนวิธีพุทธอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.10$, $SD = 0.75$) รองลงมาคือ ข้อ 8 ครูผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x} = 4.07$, $SD = 0.75$) ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x} = 4.03$, $SD = 0.76$) ข้อที่ 7 ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.73$) ข้อที่ 4 มีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในขั้นตอนการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนวิธีพุทธ ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.75$) ข้อที่ 3 สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของการดำเนินโครงการโรงเรียนวิธีพุทธให้เป็นไปโดยสะดวกและบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = 3.97$, $SD = 0.63$) ข้อที่ 5 บุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิธีพุทธ ($\bar{x} = 3.97$, $SD = 0.66$) ข้อที่ 2 สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินโครงการโรงเรียนวิธีพุทธอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.95$, $SD = 0.72$) ข้อที่ 10 สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิธีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.95$, $SD = 0.72$) ข้อที่ 12 สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิธีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป ($\bar{x} = 3.93$, $SD = 0.68$) ข้อที่ 11 สถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิธีพุทธ ($\bar{x} = 3.88$, $SD = 0.71$) สำหรับข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 9 สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิธีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.78$, $SD = 0.73$) โดยทุกข้อคำถามมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.60$) เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่าผู้บริหารครูมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, $SD = 0.37$) ครูมีระดับ

ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, $SD = 0.54$) นักเรียนมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, $SD = 0.61$) และผู้ปกครองมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, $SD = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 6 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนสนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากร ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.69$) ข้อที่ 8 ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.71$) รองลงมาคือ ข้อที่ 4 ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x} = 4.13$, $SD = 0.68$) ข้อที่ 7 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนสนับสนุนความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{x} = 4.13$, $SD = 0.70$) ข้อที่ 9 นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 4.03$, $SD = 0.73$) ข้อที่ 5 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{x} = 4.01$, $SD = 0.72$) ข้อที่ 2 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.68$) ข้อที่ 3 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 3.96$, $SD = 0.73$) สำหรับข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\bar{x} = 3.95$, $SD = 0.72$) โดยทุกข้อคำถามมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Product) จากผลประเมินในภาพรวมของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองอยู่ในระดับเหมาะสมมาก อาจเนื่องจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2564-2566) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธว่าเป็นโครงการในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตร จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากข้อมูลสถิติจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2564) มีทั้งหมด 51 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน มีการได้ดำเนินโครงการงานโรงเรียนวิถีพุทธ

เป็นระยะเวลา 9 ปีการศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 13 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 6 โรงเรียน จังหวัดระยอง จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่เหมาะสมเพราะมีฐานข้อมูลเดิมในการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยสามารถทราบถึงปัญหาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวิกา สุขะวิฑู (2560) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนวัดเนินพระ(ทรงบัณฑิตราชวรวิหาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการประเมิน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน พบว่าการประเมินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านบริบทอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านบริบทอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ ซึ่งโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีประโยชน์ต่อนักเรียนและต่อครูเป็นอย่างมาก รวมไปถึงกระบวนการเรียนการสอนมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) กาย (กายภาวนา) ปัญญา (ปัญญาภาวนา) ศิล (ศิลปภาวนา) ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธถูกนำไปกำหนดเป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอน และโครงการนี้ยังมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จึงได้ดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธและเล็งเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เพื่อไปใช้รับใช้สังคม ผู้บริหารจึงมีการแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีการกำหนดวิธีการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง เพื่อที่จะส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนส่งผลให้การประเมินผลโครงการโรงเรียนบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในด้านบริบท อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ศรีทับทิม (2562) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียน วัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการเตรียมการ โรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาล หลักไตรสิกขา หลักปัญญาวุฒิธรรม 4 หลัก ภาวนา 4 หลักการมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ

โครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ แก้วประสพ (2557) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีข้อเสนอแนะด้านผลย้อนกลับ ควรประสานความร่วมมือจากชุมชนและส่งเสริมให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ปกครองประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง คิดเห็นว่าสถานศึกษานั้นมีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีอาคารเรียน และอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานมีการวางแผนประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตามระบบไตรสิกขา และภายในสถานศึกษามีสถานที่มีแหล่งข้อมูลให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธชัดเจน อีกทั้งยังสนับสนุนให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงมีการกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีคณะดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่พร้อมให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ให้ความร่วมมืออย่างดีในการดำเนินโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความรู้ความสามารถในการดำเนินโครงการ พร้อมที่จะเสียสละเวลาในการอุทิศตนเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนและโรงเรียน โรงเรียนมีอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ และมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินโครงการ ซึ่งบริเวณโดยรอบโรงเรียนอยู่ใกล้กับชุมชน จึงทำให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับท้องถิ่นและชุมชน ส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดสรรอุปกรณ์การเรียนการสอน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้จึงบ่งบอกได้ว่าโรงเรียนมีความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เม วิกา สุขะวิหะ (2560) ที่มุ่งศึกษาประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ/โรงเรียนวัด

เนินพระ(ทรงบัณฑิตราชภัฏรังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ใช้รูปแบบการประเมินตามรูปแบบจำลอง CIPP model มีการประเมินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทวัฒน์ บุระพันธ์ (2562) ได้ประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยใช้การประเมินแบบ CIPP Model ได้ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสถานศึกษานั้นมีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชยา ใจชื่อสมบูรณ์ (2563) ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) ทางโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าเพื่อเป็นโรงเรียนวิถีพุทธให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ารับการฝึกอบรมตามโอกาส เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชยา ใจชื่อสมบูรณ์ (2563) ที่กล่าวถึงโรงเรียนต้องส่งเสริม ให้ครูบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบตามความถนัด ตามความสามารถ ซึ่งการสนับสนุนด้านงบประมาณ จะช่วยให้บุคลากรจัดกิจกรรม และพัฒนาตนเองได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ด้านกระบวนการ (Process) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหาร ครู และนักเรียน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และนักเรียนประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ ทั้งนี้สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายของการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ด้านครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสรรเวลา มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา โดยสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้ใช้การบริหารเชิงระบบตามวงจร PDCA ในการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน มีการแจ้งเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วกัน มีการประชุมวางแผนการดำเนินโครงการ แล้วจึงดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ เมื่อดำเนินการไป

แล้ว จึงมีการประชุมเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ดำเนินการไปแล้วว่ามีข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่องอย่างไร แล้วจึงนำรายละเอียดเหล่านั้นไปวางแผนปรับปรุงแก้ไข ในการดำเนินงานตามโครงการในครั้งต่อไป อีกทั้งมีการสรุปงาน/โครงการ/กิจกรรมทุกกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้วเป็นรูปเล่ม อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานโครงการสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังได้รับความร่วมมือจากคณะทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องของโครงการเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะคณะครูมีความเสียสละอุทิศตน อุทิศเวลาในการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการในภาพรวมของโรงเรียน การนิเทศติดตาม และการรายงานความก้าวหน้า เพื่อให้การบริหารจัดการคลอบคลุมและเป็นขับเคลื่อนไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดของภารดี อนันต์นาวิ (2560) ได้กล่าวถึงกระบวนการเป็นการกำหนดทิศทางในการทำงานอย่างเป็นระบบได้ จากการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น มีการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและมีกลยุทธ์ จากการประเมินสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตร์ เข้มมี (2560) ได้ศึกษาการประเมินผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนในโครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย ในด้านกระบวนการ ใช้การประเมินกระบวนการนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เมื่อมีการกำหนดกระบวนการที่ชัดเจนและปฏิบัติตามแผนทำให้ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี ศรีทับทิม (2562) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียน วัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ด้านการดูแล ควรให้การสนับสนุนใกล้ชิด มีการนิเทศติดตามช่วยเหลือ สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร

4. ด้านผลผลิต (Product) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ปกครองประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนสนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากร ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม นักเรียนที่

เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม ครูผู้สอนสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเผยแพร่ขยายผลต่อไป และโรงเรียนได้รับยกย่องในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธจากการดำเนินงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนการสอนชอบครูเป็นต้นแบบในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ และการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธทำให้ทั้งครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเหมาะสมในด้านผลผลิตในโครงการครูเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม โรงเรียนสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเผยแพร่ขยายผลต่อไป นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิรุทธ แก้วประสพ (2557) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 กล่าวถึงด้านผลผลิตว่าการส่งเสริมการฝึกสมาธิเจริญปัญญา ทั้งในโรงเรียน บ้าน และชุมชน เป็นเรื่องสำคัญรวมไปจนถึงให้ชุมชนและผู้ปกครองให้ความร่วมมือในเรื่องการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Basaran, Dursun, Dortok, and Yilmaz (2021) ได้ศึกษาการประเมินโปรแกรมการศึกษาก่อนวัยเรียนตาม CIPP model (บริบท ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต) ตามทฤษฎี (Stufflebeam & Webster, 1980). กล่าวถึงการศึกษาก่อนวัยเรียนช่วยให้ปฐมวัยเด็กและมีประสิทธิภาพในการเตรียมเด็กเข้าโรงเรียนประถม แต่การศึกษาก่อนวัยเรียนไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่เกิดจากครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่า ผลการผลิต ขึ้นอยู่กับบริบท ข้อมูลนำเข้า และกระบวนการ เมื่อมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนสนับสนุนการพัฒนา จะทำให้ผลผลิตออกมามีคุณภาพ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554) ได้กล่าวว่าผู้เรียนมีความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรคือ เป็นคนเก่ง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง มีความสามารถเป็นเลิศด้านวิชาการ มีความรู้ สิ่งเหล่านี้จะบ่งบอกถึงคุณภาพของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กระบวนการเรียนการสอนมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาการทางศิลปะ (ศิลปะการวาดภาพ) ดังนั้น ครูควรส่งเสริมและหาวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการทางศิลปะให้มากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น และสถานศึกษามีการจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินและจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ดังนั้น สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการดูแล ให้คำปรึกษาและคำชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการอย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิต ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น สถานศึกษาควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า โครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ดังนั้นควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ดังนั้นควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ธีรยุทธ แก้วประสพ. (2557). *การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา
- บุญจันทร์ สีสันต์. (2563). *วิธีวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก.มีนเซอร์วิสซัพพลาย.
- ปิยะภา ใจชื่อสมบูรณ์. (2563). *การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง)*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2554). *ครอบครัวและโรงเรียน หันส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2560). *นโยบายและการวางแผน : การนำสู่การปฏิบัติ*. ชลบุรี: มนต์รี.
- เมวิกา สุขะวิทะ. (2560). *การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ/โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบัณฑิตราษฎร์รังสรรค์)/สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รัชณี ศรีทับทิม. (2562). *การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง)*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วิวัฒน์ บุระพันธ์. (2562). *การประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยใช้การประเมินแบบซิปป (CIPP Model)*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- สุจิตร์ เข้มมี. (2560). การประเมินผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนในโครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. (2564). *สรุปข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564*. ชลบุรี: มปป.
- Basaran, M., Dursun, B., Gur Dortok, H. D., & Yilmaz, G. (2021). Evaluation of Preschool Education Program According to CIPP Model. *Pedagogical Research*, 6(2), em0091. <https://doi.org/10.29333/pr/9701>
- Stufflebeam, D. L., & Webster, W. J. (1980). An Analysis of Alternative Approaches to Evaluation. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 2(3), 5-20. <https://doi.org/10.3102/01623737002003005>

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
The Effects of STEM Education on Learning Achievement and Science
Process Skills on Electricity of Sixth Grade Students

สุดารา ทองแหยม¹, กิตติมา พันธุ์พุกษา^{2*} และ ธนาวุฒิ ลาตวงษ์³

Sudara Tongyaem¹, Kittima Panprueksa^{2*} and Thanawuth Latwong³

¹นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹M.Ed. Program in Science Teaching, Faculty of Education, Burapha University

²Lecturer of Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

³Lecturer of Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

*Corresponding author: Email: kittima@go.buu.ac.th

(Received: 2023-03-23; Revised: 2023-04-04; Accepted: 2023-04-26)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 4) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 1 แผน (ค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.59 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56) 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ (ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความยากระหว่าง 0.38-0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33-0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ 0.96) และ 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ (ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความยากระหว่าง 0.44-0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34-0.65 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare both pre-learning and post-learning achievement with STEM Education of the students, 2) compare the students' scientific process skills from both pre-learning and post-learning with STEM Education, 3) compare the student's learning achievement after STEM Education learning with 70 percent criteria, and 4) compare the students' scientific process skills after STEM Education learning with 70 percent criteria. The samples consisted of 30 sixth grade students in the second semester of academic year 2019. They were randomly selected by using the cluster random sampling method. The research instruments included 1) a lesson plan using STEM Education ($X = 4.59$ S.D. = 0.56), 2) learning achievement test with 4 multiple choice answers, as a number of 30 items totally (IOC = 0.60-1.00, $p = 0.38-0.78$, $B = 0.33-0.78$, $r_{cc} = 0.96$), and 3) scientific process skills test with 4 multiple choice answers, as a number of 30 items totally (IOC = 0.60-1.00, $p = 0.44-0.78$, $B = 0.34-0.65$, $r_{cc} = 0.85$). The data were analyzed by using

mean, standard deviation, *t*-test for dependent samples and *t*-test for one sample. The research findings were summarized as follows: 1) The post-test mean scores of students's learning achievement and scientific process skills after learning with STEM Education were statistically significant higher than pre-test mean scores at the .05 level, 2) The post-test mean scores of students's learning achievement and scientific process skills after learning with STEM Education were statistically significant higher than the 70 percent criteria at the .05 level.

Keywords: STEM Education, Learning Achievement, Science Process Skills

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงวิทยาศาสตร์คนทั่วไปต่างยอมรับว่ามีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้อย่างมากมาย ความสะดวกสบายทุกอย่างที่เราได้รับในชีวิตประจำวัน ล้วนแต่เป็นผลผลิตของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น และวิธีที่มนุษย์ใช้นั้นก็คือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะต้องผ่านขั้นตอนมาอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการ และสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (พันธ์ทองชุมนุม, 2547) จากความสำคัญและประโยชน์ขององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เราจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2559-2561 พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 41.22, 39.12 และ 39.93 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) และจากประสบการณ์การปฏิบัติการสอนของผู้วิจัยในโรงเรียนบ้านห้วยกะปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 41.82, 40.14 และ 41.76 ตามลำดับ ส่วนระดับโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.89, 41.07 และ 43.97 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้ง 3 ปีการศึกษา อีกทั้งจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนปีการศึกษา 2559 – 2561 พบว่า จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 30.53, 34.94 และ 43.53 ตามลำดับ (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านห้วยกะปิ, 2562) ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ถึง

ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ยังไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ไฟฟ้า ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นเนื้อหาที่ต้องปฏิบัติการทดลองทุกกิจกรรม เมื่อนักเรียนไม่ได้ปฏิบัติการทดลองจึงทำให้นักเรียนไม่เกิดองค์ความรู้ที่ถาวร

นอกจากนี้จากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ครูผู้สอน รายวิชา วิทยาศาสตร์ในภาคเรียนที่ผ่านมา ๆ มา โดยการสังเกตและบันทึกหลังสอนพบว่า นักเรียนไม่สามารถ ตั้งสมมติฐานให้สัมพันธ์กับปัญหาในการทดลองได้ ซึ่งถือว่านักเรียนยังขาดทักษะการตั้งสมมติฐาน และทักษะการทดลองจากการที่ไม่สามารถออกแบบการทดลองได้ด้วยตนเอง และทักษะอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน จึงทำให้เมื่อนักเรียนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ใดทักษะหนึ่งย่อม ส่งผลต่อทักษะอื่น ๆ ด้วย ซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ควรได้รับการพัฒนาและฝึกฝนอย่างชำนาญและสม่ำเสมอ

จากปัญหาที่กล่าวมา พบว่ามีสาเหตุมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยาย นักเรียนไม่ค่อยได้ทำการทดลองหรือลงมือปฏิบัติ ซึ่งการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แนวคิดหนึ่งที่สามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้นั้น ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้จากการเรียนด้วยการปฏิบัติตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ทางปัญญาของ Seymour Papert (1989) และนำความรู้หลากหลายสาขาวิชามาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ (นัสรินทร์ ปือชา, 2558)

การเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมโดย Capraro et al. (2013) ได้ระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่มีความท้าทาย และเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้นนักเรียนจะได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ได้ปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น นักเรียนมีโอกาสนในการออกแบบ วางแผน ได้ทดสอบ ปรับปรุงผลงาน และหาวิธีการแก้ปัญหาจนบรรลุความสำเร็จ ได้สื่อสารความคิดสู่สังคมและสะท้อนผลการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้สามารถนำเอาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต (สุพรรณิ ขาญประเสริฐ, 2557) และจากการศึกษา

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และมีการบูรณาการศาสตร์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ (พลศักดิ์ แสงพรหมศรี, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของจูลี ทวีธนาวิชย์ (2561) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาผลการศึกษพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาแนวคิด หลักการและรายงานการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคาดว่าผลจากการวิจัยนี้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
2. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนรู้ตาม

แนวคิดสะเต็มศึกษา มีการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยผู้วิจัย

ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest-posttest Design

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยกะปิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 90 คน ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

2.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 โรงเรียนบ้านห้วยกะปิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้า จำนวน 1 แผน ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมของ Capraro et al. (2013) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) ชื่นระบุปัญหาและข้อจำกัด 2) ชื่นการศึกษาค้นคว้า 3) ชื่นการคิดออกแบบ 4) ชื่นวิเคราะห์ความคิด 5) ชื่นสร้างผลงาน 6) ชื่นทดสอบและปรับปรุง 7) ชื่นสื่อสารและสะท้อนผล มีการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.59 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ครอบคลุมเรื่องไฟฟ้า โดยวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูมที่ปรับปรุงใหม่ (Bloom's Taxonomy, 2001 อ้างถึงในวรณัฐ แหยมแสง, 2554) ซึ่งมี 6 ระดับ ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ ความจำ 2) ด้านความเข้าใจ 3) ด้านการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ 4) ด้านการวิเคราะห์ 5) ด้านการประเมินค่า 6) ด้านการสร้างสรรค์ มีการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำไปทดลองกับนักเรียนที่ผ่านการเรียนเรื่อง ไฟฟ้ามาแล้ว ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ผลซึ่งมีค่าความยากระหว่าง 0.38-0.78 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ของเบรนแนน (Brennan) ระหว่าง 0.33-0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับแบบอิงเกณฑ์ โดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett Method) เท่ากับ 0.96

3.3 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยสอดคล้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 13 ทักษะ โดยยึดตามแนวคิดของสมาคมอเมริกาเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (The American Association for the Advancement of Science : AAAS , 1970 อ้างถึงในภพ เลหาไพบูลย์, 2542) ทั้ง 13 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการวัด 3) ทักษะการคำนวณ 4) ทักษะการจำแนกประเภท 5) ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปซและสเปกกับเวลา 6) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 7) ทักษะการลงความคิดเห็นจากข้อมูล 8) ทักษะการพยากรณ์ 9) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 10) ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ 11) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 12) ทักษะการทดลอง 13) ทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป มีการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการวัดโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ผ่านการเรียนเรื่อง ไฟฟ้า มาแล้ว ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ผลซึ่ง มีค่าความยากระหว่าง 0.44-0.78 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ของเบรนนัน (Brennan) ระหว่าง 0.34-0.65 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับแบบอิงเกณฑ์ โดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett Method) เท่ากับ 0.85

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) แนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน 2) ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง 3) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง 4) เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดแล้วจึงทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (ฉบับเดิม) โดยมีการสลับตัวเลือก ใช้เวลา 2 ชั่วโมง 5) นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนกับก่อนเรียน โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 11.27 และหลังเรียนเท่ากับ 22.53 เมื่อเปรียบเทียบพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t	p (1-tailed)
			$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
ความรู้ความจำ	30	4	1.60	1.10	3.40	.67	29	9.000*	.000
ความเข้าใจ	30	11	4.40	2.61	8.43	1.41	29	12.338*	.000
การนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้	30	4	1.83	.99	3.10	.71	29	8.839*	.000
การวิเคราะห์	30	7	2.27	1.41	5.07	1.05	29	12.930*	.000
การประเมินค่า	30	2	.57	.50	1.33	.55	29	6.185*	.000
การสร้างสรรค์	30	2	.60	.72	1.13	.51	29	4.287*	.000
ภาพรวม	30	30	11.27	2.89	22.53	4.85	29	19.655*	.000

* $p < .05$

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียน 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนเท่ากับ 9.73 และหลังเรียนเท่ากับ 22.70 เมื่อเปรียบเทียบพบว่าค่าเฉลี่ย

คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แต่ละทักษะพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทุกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p (1-tailed)
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
การสังเกต	2	.83	.59	1.70	.47	8.308*	.000
การวัด	2	.77	.68	1.73	.45	8.610*	.000
การคำนวณ	2	.57	.72	1.60	.50	8.464*	.000
การจำแนก	2	.87	.73	1.60	.50	5.809*	.000
การหาความสัมพันธ์ระหว่าง สเปกกับสเปซและสเปกกับเวลา	2	.43	.50	1.37	.49	7.992*	.000
การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	2	.87	.73	1.67	.48	6.595*	.000
การลงความคิดเห็นจากข้อมูล	2	.67	.76	1.57	.51	9.355*	.000
การพยากรณ์	2	.60	.72	1.40	.56	7.180*	.000
การตั้งสมมติฐาน	3	1.00	.95	2.13	.35	7.503*	.000
การกำหนดนิยมเชิงปฏิบัติการ	2	.53	.57	1.30	.47	7.389*	.000
การกำหนดและควบคุมตัวแปร	3	.93	.74	2.37	.56	11.564*	.000
การทดลอง	3	.77	.89	2.27	.45	10.019*	.000
การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป	3	.83	.83	2.07	.25	8.729*	.000
ภาพรวม	30	9.73	4.81	22.70	2.50	25.965*	.000

* $p < .05$

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 22.53 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละด้าน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการวิเคราะห์ พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการประเมินค่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	$\bar{X}$	SD	df	t	p (1-tailed)
ความรู้ความจำ	4	2.8	3.40	.68	29	4.871*	.000
ความเข้าใจ	11	7.7	8.43	1.41	29	2.856*	.044
การนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้	4	2.8	3.10	.71	29	2.308*	.014
การวิเคราะห์	7	4.9	5.13	1.04	29	1.227	.115
การประเมินค่า	2	1.4	1.33	.55	29	-.668	.254
การสร้างสรรค์	2	1.4	1.13	.51	29	-2.878*	.003
ภาพรวม	30	21	22.53	2.89	29	2.911*	.003

* $p < .05$

4. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนเท่ากับ 22.70 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสังเกต ทักษะการวัด ทักษะการคำนวณ ทักษะการจำแนก ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการลงความคิดเห็น

จากข้อมูล ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร และทักษะการทดลองหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการตั้งสมมติฐาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการพยากรณ์มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับเกณฑ์ร้อยละ 70 นอกจากนี้ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับสเปซและสเปซกับเวลา ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และทักษะการตีความหมายข้อมูล และลงข้อสรุปมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	$\bar{X}$	SD	t	P (1-tailed)
การสังเกต	2	1.4	1.70	.47	3.525*	.000
การวัด	2	1.4	1.73	.45	4.059*	.000
การคำนวณ	2	1.4	1.60	.50	2.198*	.018
การจำแนก	2	1.4	1.60	.50	2.198*	.018
การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับสเปซและสเปซกับเวลา	2	1.4	1.37	.49	-.372	.356
การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	2	1.4	1.67	.48	3.046*	.002
การลงความคิดเห็นจากข้อมูล	2	1.4	1.57	.09	1.811*	.040
การพยากรณ์	2	1.4	1.40	.56	.000	.500
การตั้งสมมติฐาน	3	2.1	2.13	.35	.528	.300
การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ	2	1.4	1.30	.47	-1.175	.124
การกำหนดและควบคุมตัวแปร	3	2.1	2.37	.56	2.627*	.007
การทดลอง	3	2.1	2.27	.45	2.030*	.026
การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป	3	2.1	2.07	.25	-.720	.238
ภาพรวม	30	21	22.70	2.48	3.755*	.000

* $p < .05$

การอภิปรายผล

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้า และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาผลในภาพรวมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ของคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนน ก่อนเรียนเท่ากับ 11.27 และค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 22.53 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่ง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมีการสร้างสรรค์ผลงานมาใช้ในการ แก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจึงทำให้เห็นความคืบหน้าเป็น รูปธรรมที่ชัดเจน (ทศนา แหมมณี, 2554) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาแต่ละขั้นตอน นั้นจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาจากปัญหาที่กำหนดขึ้น การได้ลงมือ ทำกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้วย ตนเองเมื่อลงมือปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ครูกำหนด เพื่อสร้างสรรค์หรือออกแบบสิ่งประดิษฐ์ เมื่อนักเรียนเป็น ผู้ที่ค้นพบความรู้ด้วยตนเองเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งได้สร้างกระบวนการ เรียนรู้ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือติดตัวนักเรียนไปเพื่อใช้ในการแสวงหาความรู้และคำตอบอื่น ๆ ที่ ตนเองต้องการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ที่กว้างขึ้น และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมากขึ้น ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนัสนรินทร์ บือชา (2558) ที่ทำการศึกษาค้นคว้า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการ แก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของพลศักดิ์ แสงพรมศรี (2558) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการ

จัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาผลในภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ของคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 9.73 และค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 22.70 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านรูปแบบกิจกรรมการปฏิบัติการที่เกิดจากปัญหาสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน นำไปสู่การออกแบบสิ่งประดิษฐ์ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีระบบ โดยในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรม ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานและขั้นบูรณาการ โดยครูได้จัดกิจกรรมโดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ แล้วตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดเพื่อร่วมกันระบุปัญหา โดยผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการระบุปัญหา ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการลงความคิดเห็นจากข้อมูล พบว่าผู้เรียนเข้าใจถึงปัญหา ขั้นการศึกษาค้นคว้า เป็นขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้หลากหลายทักษะ ซึ่งแต่ละทักษะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เช่น ทักษะการทดลอง พบว่านักเรียนสามารถออกแบบการทดลอง ปฏิบัติการทดลอง และบันทึกผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง และเมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (Bloom, 1976) ซึ่งสอดคล้องกับพลศักดิ์ แสงพรหมศรี (2558) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาผลในภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ของคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ

70 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 22.53 และเกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ 21 คะแนน ซึ่งการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษานั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าของความรู้ที่ได้และนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ มีการสรุปความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล (Ausubel) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียน (จำรัส อินทลาภาพร, 2558) นักเรียนสร้างเป็นสิ่งที่ประดิษฐ์จริงให้สามารถแก้ปัญหาตามข้อจำกัดได้ นักเรียนจะได้ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยใช้ความรู้จากสิ่งที่เรียนมาในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้สิ่งประดิษฐ์ตัวต้นแบบสุดท้าย จะทำให้นักเรียนเกิดการทบทวนความรู้เดิม และนำความรู้ที่นำมาแก้ไข ปัญหา และนักเรียนนำเสนอสิ่งประดิษฐ์เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ได้ใช้ข้อสรุปร่วมกัน โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมและสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกัน สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้าง ทำความรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ทศนา แหมมณี, 2554) จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในแต่ละขั้นตอนผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำไปสู่การสร้างชิ้นงานหรือสิ่งประดิษฐ์ มีการปรับปรุงแก้ไข จนได้สิ่งประดิษฐ์ สามารถสื่อสารและสะท้อนผลการดำเนินงานของตนเองให้ผู้อื่นสามารถรับรู้ได้ จึงถือว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับงานวิจัยของจุรี ทวีธนาณชัย (2561) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับกระบวนการเรียนรู้บันได 5 ขั้น (5 STEPs) ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละด้านหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ด้านการวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการประเมินค่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิเคราะห์ การประเมินค่าและการสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่

อยู่ในระดับสูงทำให้ต้องใช้เวลาในการพัฒนาและครูผู้สอนจะต้องใช้คำถามที่กระตุ้นด้านการวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้นและสม่ำเสมอต่อเนื่อง

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาผลในภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 22.70 และเกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ 21 คะแนน ซึ่งการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษานั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องออกแบบสิ่งประดิษฐ์ในการแก้ไขปัญหาตามที่กำหนด ในการแก้ปัญหานั้นผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปกและสเปกกับเวลา ในการเลือกอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ ให้ได้มาซึ่งสิ่งประดิษฐ์ ที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา การใช้ทักษะการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุปร่วมกัน ของรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ ทักษะการวัด ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปกและสเปกกับเวลา เพื่อสร้างและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ให้สามารถแก้ปัญหาที่กำหนดได้ และใช้ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลในการเสนอให้ผู้อื่นได้เข้าใจ และแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลได้ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณารุ่งลักษณ์ศรี (2551) ได้ศึกษาผลการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต พบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาตอนต้นเฉลี่ยร้อยละ 83.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 แต่เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แต่ละทักษะหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ทักษะการตั้งสมมติฐานมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการพยากรณ์มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ส่วนทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปกและสเปกกับเวลา ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุปมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งทักษะดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ การจัดกิจกรรมที่ให้

นักเรียนได้สร้างสิ่งประดิษฐ์เพียงชิ้นเดียว อาจทำให้นักเรียนแต่ละคนไม่ได้วางแผนของตนเอง ทำให้นักเรียนไม่ได้ตรวจสอบความคิดของตนเองว่าเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้หรือไม่ จึงทำให้บางทักษะนักเรียนยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ยังต้องใช้ในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ ซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการนั้นการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนในแต่ละทักษะอย่างต่อเนื่อง (จรินทร์ จันทรเพ็ง, 2556)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การกำหนดเกณฑ์และข้อจำกัดในการสร้างสิ่งประดิษฐ์อาจปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความสามารถของผู้เรียน

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในชั้นสื่อสารและสะท้อนผล ครูอาจจะจัดกิจกรรม การจัดนิทรรศการและนำเสนอชิ้นงาน เพื่อที่จะให้นักเรียนได้นำความรู้จากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ไปถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนในโรงเรียนได้เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนด้านการประเมินค่า และด้านการสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังนั้นหัวข้อวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประเด็นที่ว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ด้านดังกล่าวมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ เพราะเหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น

2.2 จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผู้เรียนจะต้องหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับความสามารถในการแก้ปัญหา

2.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ อาจปรับเปลี่ยนจำนวนเวลาในการทำกิจกรรมให้มากขึ้นหรือปรับเปลี่ยนจำนวนชิ้นงานที่ผู้เรียนต้องทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จรินทร์ จันท์เพ็ง. (2556). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำรัส อินทลาภาพร. (2558). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการ ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 8(1), 62-74.
- จุรี ทวีธนาณิษฐ์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้บันได 5 ขั้น (5 STEPs) เรื่อง พันธะโคเวเลนต์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัสรินทร์ ปือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านห้วยกะปิ. (2562). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. โรงเรียนบ้านห้วยกะปิ.
- พลศักดิ์ แสงพรมศรี. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(ฉบับพิเศษ), 401.
- พันธ์ ทองชุมนุ. (2547). การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ. เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- ภพ เลหาไพบุลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วรรณุช แหยมแสง. (2554). การวิจัยและการประเมินผลวิชาวิทยาศาสตร์. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วรรณ รุ่งลักษณ์ศรี. (2551). ผลของการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม
ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ขั้นผสมผสานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2562 จาก
[http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx?Return
Url=%2fAnnouncementWeb%2fSchool%2fReportSchoolBySchool.aspx%3fmi
%3d2&mi=2](http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx?ReturnUrl=%2fAnnouncementWeb%2fSchool%2fReportSchoolBySchool.aspx%3fmi%3d2&mi=2)

สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สถาบัน
ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 42, 3.

Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York:
McGraw-hill.

Capraro, R. M., Capraro, M. M., & Morgan, J. R. (2013). *STEM Project-based
learning*. Texas: Sense publisher.

Papert, S. (1989). *Constructionism: A New Opportunity for Elementary Science
Education*. Retrieved June 25, 2019 from
[http://dailypapert.com/constructionism-a-new-opportunity-for-elementary-
science-education-2/](http://dailypapert.com/constructionism-a-new-opportunity-for-elementary-science-education-2/)

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การกำกับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชา
คณิตศาสตร์ เรื่องลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคognition
The Development of Problem Solving Skill, Self-Regulation and
Achievement in Mathematics on Sequences and Series for Grade 11th
Students by using Learning Activity based on
Metacognition Thinking Process

ณนชพงศธร ชารีชุม^{1*}, ปริญา ปริพุฒ² และ สมถวิล ชันเขตต์³

Nonchapongsathon Chareechum^{1*}, Pariya Pariput² and Somthawin Khunkhet³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹ M.Ed. Student in Curriculum and Instructional Development,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

² Lecturer of Faculty of Education Ubon Ratchathani Rajabhat University

³ Lecturer of Faculty of Science Ubon Ratchathani Rajabhat University

* Corresponding Author: nonchapongsathon.cg64@ubru.ac.th

(Received: 2023-03-08; Revised: 2023-03-21; Accepted: 2023-05-8)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบการกำกับตนเองทั้ง 4 ครั้ง 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคognition กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวารินชำราบ อำเภовารินชำราบ

จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับ และอนุกรม จำนวน 4 หน่วย แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ แบบประเมินการกำกับตนเอง จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .85 และเครื่องมือทุกชนิดมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน ครั้งที่ 3 และ ครั้งที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การกำกับตนเองของนักเรียน ครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน ทักษะการแก้ปัญหา การกำกับตนเอง

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare each student's mathematical problem-solving skill with 70 percent criterion, 2) compare four times of self-regulation skill, 3) compare mathematics learning achievement before and after receiving learning activities based on metacognition thinking process. The samples of this study were 30 students in the 11th grade of Warin Chamrap School, Warin Charap District, Ubon Ratchathani Province, by cluster random sampling. The research instruments consisted of four teaching and learning plans – Sequences and Series, four items of mathematical problem-solving skill test, 20 items of self-regulation evaluation, and 30 items of mathematics achievement test (with the reliability of .85 and the IOC between 0.60-1.00). The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test and ANOVA for one-way repeated measure.

The research findings were as follows: 1. The mathematical problem-solving skill of the sample group after the third time and the fourth time of learning mathematics by using metacognition thinking process were higher than 70 percent criterion at .05 level of statistical significance. 2. The self-regulated skill of the sample group after the second time and third time of learning mathematics by using metacognition thinking process were different at .05 level of statistical significance. 3. The learning achievement of the samples after employing the activities based on metacognitive thinking was higher than before at .05 level of statistical significance.

Keywords: metacognition thinking process, problem-solving skills, self-regulation

บทนำ

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้สรุปแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าสี่หลักทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 หลัก ได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ เพื่อปฏิบัติได้จริง เพื่ออยู่ร่วมกัน และเพื่อชีวิต ในการเรียนเพื่อรู้ เน้นพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต (คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21, 2551) ซึ่งต่อมาในประเทศไทย ก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร โดยระบุจุดมุ่งหมายการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และมีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) นอกจากนี้มีการให้ความเห็นก่อนหน้านี้อีกว่าการเรียนสมัยใหม่ต้องไม่ใช่แค่เพื่อให้ได้ความรู้แต่ต้องได้ทักษะ ซึ่งหนึ่งทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ก็คือทักษะในการแก้ปัญหา (วิจารณ์ พานิช, 2556) และปัจจุบันหลักสูตรใหม่อย่างหลักสูตรฐานสมรรถนะได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการกำกับตนเอง โดยมีการระบุลงในสมรรถนะหลัก 6 ด้าน ซึ่งด้านที่เกี่ยวข้องได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง ที่มุ่งเน้นพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต และ สมรรถนะการคิดขั้นสูง ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ซึ่งจากการศึกษาทักษะที่กล่าวมานั้น สามารถพัฒนาได้ด้วยวิชาหนึ่งก็คือวิชาคณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีการคิดที่เป็นระบบ และสามารถนำไปประยุกต์ในการแก้ปัญหาชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีความสำคัญกับศาสตร์อื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา การเรียนรู้คณิตศาสตร์จึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เป็นผลของการปฏิบัติ และการคิดของผู้เรียนเองเท่านั้น ครูเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติและคิดเพื่อที่จะเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2556) และเช่นเดียวกันการฝึกการคิดให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรทำควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะอื่น ๆ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และการคิดในคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และแก้ปัญหาในชีวิตจริง เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและชีวิตประจำวัน จึงต้องมุ่งให้ผู้เรียนคิดได้ คิดเป็น และการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และการนำไปประยุกต์ใช้ควรพยายามถามคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด (นิวตัน สาระพันธ์, 2564) แต่ก็มีปัญหามากมายเกี่ยวกับการคิดในวิชาคณิตศาสตร์

จากสภาพปัญหาในระดับนานาชาติทำให้มุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของการศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่อดีตมา พบว่ายังไม่พัฒนาเท่าที่ควร โดย ภาพรวมใน PISA 2015 นักเรียนไทยมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกรายวิชา และต่ำลงทุกวิชาจากการประเมินครั้งล่าสุด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) เช่นเดียวกับผลจากการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ O-NET ที่พบว่ามีความคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนทั้งหมดและยังไม่มีพัฒนาการเกิดขึ้น (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนวารินชำราบ ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนยังขาดทักษะเกี่ยวกับการคิด อย่างเช่น ทักษะการแก้ปัญหา และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสอบ 3 ปีการศึกษาซ้อนหลังของโรงเรียนวารินชำราบ ได้แก่ปี 2562, 2563 และ 2564 มีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนเท่ากับ 17.94, 19.20 และ 16.89 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกปีการศึกษาที่ 25.41, 26.04 และ 21.28 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละปียังคงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 50 และ คะแนนเฉลี่ยของมาตรฐาน ค 1.2 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับลำดับและอนุกรมยังควรต้องเร่งพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนวารินชำราบ, 2562-2564) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนวารินชำราบ หัวข้อ จุดที่ควรพัฒนา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และที่สำคัญ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์อย่างผลการทดสอบ O-NET ให้มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาคณิตศาสตร์ (โรงเรียนวารินชำราบ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับบทความเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์ระบุว่า การคิดในอดีตยังไม่ได้ถูกเน้นมากพอในการเรียนคณิตศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการ

คิดและไม่ชอบคิด (นิวัฒน์ สาระขันธุ์, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับ ความเห็นว่าคนที่จะเรียนรู้ได้ดี จะสามารถ กำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ แต่ในกระบวนการครูจะต้องทำให้เด็กเกิดความสามารถในการกำกับการ เรียนรู้ให้กับตัวเองที่สำคัญคือให้เด็กเรียนรู้ว่าตัวเองมีวิธีการเรียนอย่างไรและปรับปรุงวิธีการเรียนของ ตัวเองได้ (วิจารณ์ พานิช, 2556)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว มีส่งเสริมการพัฒนาความคิดทางคณิตศาสตร์การเชื่อมโยง ข้อมูลเพื่อให้เกิดระบบข้อมูลที่เอื้อต่อการคิดในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และมีการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิดและแก้ปัญหา การส่งเสริมให้เกิดความคิดรวบยอดและเติมเต็มความคิด ให้กับผู้เรียนซึ่งตรงกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในปัจจุบัน ที่เน้นกระตุ้นการคิดและแก้ปัญหา ที่หลากหลาย มีความเข้าใจในสิ่งที่เรียน และขยายความคิดให้กับผู้เรียนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์และ สะท้อนความคิดหรือวิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน (นิวัฒน์ สาระขันธุ์, 2564) และมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ นักวิจัย พบว่ากระบวนการคิดเชิงเมตาออกนิชันที่มีการเน้นกระบวนการกำกับทางปัญญา มีผลต่อการ แก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การกำกับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปในทางที่ ดีขึ้น (Laistner, 2016; Abu Bakar & Ismail, 2020; Daniel & Christian, 2020; สลิลดา ลิ้มเจริญ, 2560; ปัญจิวิชัย ทองสุข, 2564) และจากการศึกษาเกี่ยวกับการกำกับตนเอง โดยการที่ผู้เรียนมีการตระหนักถึง จุดแข็งและของตนเอง มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ สามารถกระตุ้นให้ตนเองมีส่วนร่วม และสามารถพัฒนา กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้ดี ยังพบอีกว่ามีการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในทางที่สูงขึ้นอีกด้วย (Abu Bakar & Ismail, 2020; Daniel & Christian, 2020; Winart et al., 2022) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับ ทางร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งผลวิจัยพบว่า ทักษะการแก้ปัญหาไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับ นัยสำคัญ .05 และมีการอภิปรายผลไว้ว่า ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจปัญหา จดจำสูตรและคำนวณได้ แต่ ไม่สามารถวางแผนการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากผู้เรียนมองไม่เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่โจทย์ กำหนดและไม่สามารถหาจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาได้ (กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์, 2560) ซึ่งแตกต่างจาก กระบวนการคิดเชิงเมตาออกนิชัน ที่มีการวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ประเมินผลและสะท้อนผล ที่ ต่อเนื่องเชื่อมโยงความรู้เดิมในการสร้างความรู้และประสบการณ์ใหม่ไปใช้ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไปอย่าง เป็นระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นและผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยพบว่า แนวทางหนึ่งที่มีการวิเคราะห์ความรู้ ประสบการณ์เดิมของตนเอง วางแผนการแก้ปัญหามาไปสู่ดำเนินการแก้ปัญหา ประเมินและผลสะท้อนการ แก้ปัญหาของตนอย่างเป็นระบบ มีการกำกับตนเองให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาได้ และสามารถ

ออกแบบจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งจากด้านที่กล่าวมาข้างต้น คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการแก้ปัญหา และการกำกับตนเองตามลำดับ ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในวิชาคณิตศาสตร์ได้ คือ กระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน ซึ่งผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงสนใจที่จะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการแก้ปัญหาและการกำกับตนเอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน ทั้ง 4 ครั้ง ในการนำความรู้ไปใช้ในการกำกับตนเอง และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นเนื้อหาเรื่อง ลำดับและอนุกรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

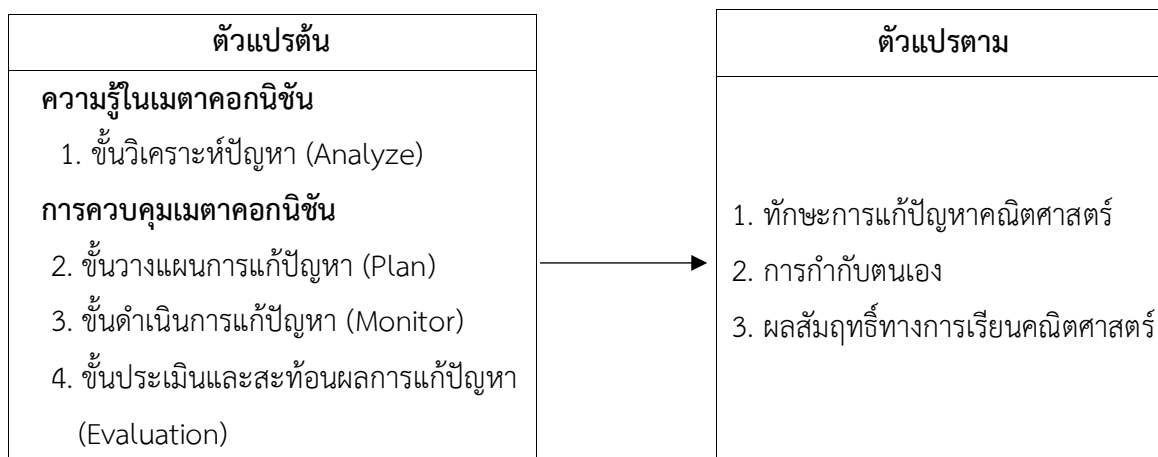
เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการเปรียบเทียบผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันไปใช้ในการวิจัย ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาผู้เรียนจะควรได้รับการฝึกทักษะก่อนการวัด จึงนำผลการวัดเปรียบเทียบรายครั้งกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 4 ครั้ง เช่นเดียวกับการกำกับตนเองที่เปรียบเทียบรายครั้งเพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละครั้ง จำนวน 4 ครั้ง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียนได้ จึงมีวัตถุประสงค์การวิจัยที่มีการเปรียบเทียบ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวารินชำราบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ครั้ง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบการกำกับตนเองของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวารินชำราบ ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. การกำกับตนเองในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัย ปรับประยุกต์แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลหลายครั้งก่อนและหลังการทดลอง จำนวน 4 ครั้ง (One Group Time Series Design) โดยทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน 1 ครั้ง หลังจากนำ กิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ทุกๆ 4 คาบ วัดผลทักษะการแก้ปัญหาและการทำกับตนเองซ้ำ เพื่อใช้ในการ เปรียบเทียบทั้ง 4 ครั้ง และ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลกับก่อนเรียน 1 ครั้ง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวน 177 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างห้องเรียนมีการจัด ผู้เรียน ระหว่างความรู้ในระดับเก่ง กลาง อ่อน เท่าๆ กัน จึงใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคognitionชั้นในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม จำนวน 4 หน่วย ในแต่ละหน่วยจะเป็นสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหา เรื่อง ลำดับเลขคณิต ลำดับเรขาคณิต อนุกรมเลขคณิต และอนุกรมเรขาคณิต ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมี $\bar{X} = 4.34$, $SD = .72$ และค่า IOC จากการวิเคราะห์อยู่ระหว่าง .93 - .98 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

3.2 แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคognitionชั้นซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย คัดเลือกมาใช้จริงจำนวน 4 ข้อ จาก 20 ข้อ ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี $\bar{X} = 4.61$, $SD = .45$ และ IOC จากการวิเคราะห์อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

3.3 แบบประเมินการกำกับตนเอง จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็นการกำกับตนเองในการวิเคราะห์ปัญหา 5 ข้อ การวางแผนการแก้ปัญหา 5 ข้อ การดำเนินการแก้ปัญหา 5 ข้อ การประเมินและสะท้อนผลการแก้ปัญหา 5 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ โดยที่มีค่า IOC จากการวิเคราะห์อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC จากการวิเคราะห์อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ค่าความยากจากการวิเคราะห์อยู่ระหว่าง .24 - .78 มีค่าอำนาจจำแนกจากการวิเคราะห์อยู่ระหว่าง .20 - .71 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .85 ซึ่งทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้ศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลำดับและอนุกรมแล้ว จำนวน 67 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคognitionชั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน โดยมี ขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยปฐมนิเทศในคาบที่ 1 และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่คาบที่ 2 เป็นต้นไป โดยวัดทักษะการแก้ปัญหาและประเมินการกำกับตนเอง ทุกๆ 4 คาบ จากจำนวนทั้งหมด 22 คาบ 3) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนในคาบที่ 22

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แต่ละครั้งโดยใช้สถิติทดสอบทีกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา

5.2 เปรียบเทียบผลของแบบประเมินการกำกับตนเอง แต่ละครั้ง โดยทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว แบบวัดซ้ำ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือแบบประเมินการกำกับตนเอง

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลัง โดยใช้สถิติทดสอบทีซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

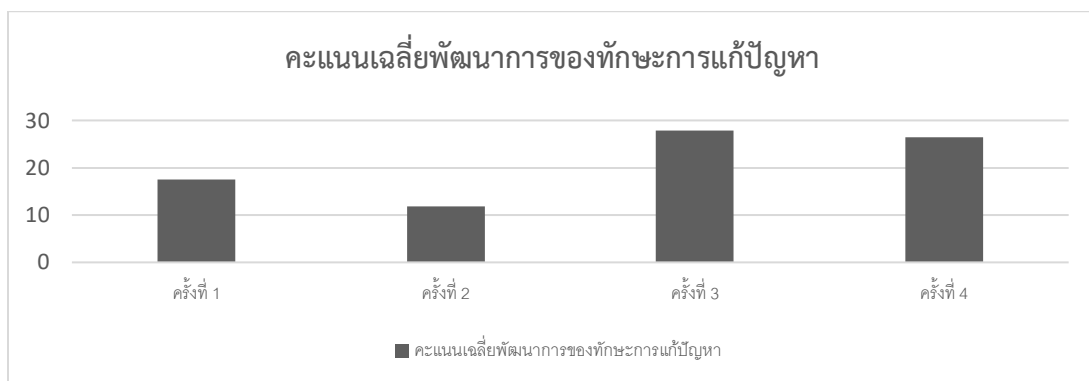
ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันแต่ละครั้งกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหามีพัฒนาการในครั้งที่ 3 และ ครั้งที่ 4 เท่ากับ 27.90 ($SD= 3.458$) และ 26.47 ($SD= 4.369$) ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 1 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหามีพัฒนาการผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ 24 คะแนน ในครั้งที่ 3 และ ครั้งที่ 4 ดังภาพที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาแต่ละครั้งกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ ทักษะการแก้ปัญหา	คาบ ที่	คะแนนเต็ม (34)	μ_0 (ร้อยละ 70)	$\bar{X}$	SD	t
ครั้งที่ 1	6	34	24	17.47	6.699	-6.533
ครั้งที่ 2	11	34	24	11.93	4.646	-14.227
ครั้งที่ 3	16	34	24	27.90	3.458	6.178*
ครั้งที่ 4	21	34	24	26.47	4.369	3.093*

* $p < .05$

ภาพที่ 1 ภาพคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการของทักษะการแก้ปัญหา

2. ผลการประเมินการกำกับตนเองของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน พบว่า คะแนนการกำกับตนเองแต่ละครั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 2) ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบรายคู่วิธีของ Bonferroni เพื่อหาความแตกต่างแต่ละครั้ง พบว่า ครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์หาความแตกต่างของคะแนนการกำกับตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
การกำกับตนเอง	2.346	3	.782	3.571*	.017
ความคลาดเคลื่อน	.897	1	.897		.

* $p < .05$

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการกำกับตนเองแต่ละครั้งเป็นรายคู่

การกำกับตนเอง	$\bar{X}$	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4
		1.623	1.457	1.820	1.760
ครั้งที่ 1	1.623	-	.167	.197	.137
ครั้งที่ 2	1.457		-	.363*	.303
ครั้งที่ 3	1.820			-	.060
ครั้งที่ 4	1.760				-

* $p < .05$

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	30	30	12.270	3.841	4.054*	.000
หลังเรียน	30	30	15.500	4.689		

* $p < .05$

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการกำกับตนเองในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชัน ที่ผู้วิจัยได้มีดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการกำกับตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 22 คาบ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ครั้งที่ 3 และ ครั้งที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้มีทักษะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันของผู้วิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ ขั้นที่ 2 วางแผน ขั้นที่ 3 ดำเนินการ ขั้นที่ 4 ประเมินและสะท้อนผล ทั้ง 4 ขั้นนี้ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ปัญหาโดยอาศัยความรู้ส่วนบุคคล วิธีการและภาระงานที่สะสมเป็นความรู้ประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงไปใช้ในการวางแผนเลือกวิธีการ จัดเรียงขั้นตอน ทบทวนเป้าหมาย นำไปสู่การดำเนินการ ประเมินและสะท้อนผลการคิดของตนที่ได้รับอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 22 คาบ จึงเพียงพอต่อการสะสมความรู้และประสบการณ์เดิมไปใช้ในการแก้ปัญหาได้มากกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังเช่นที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551) และ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) ได้กล่าวว่ากระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอนและการใช้ประสบการณ์เดิมไปใช้ส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลดา ลีมเจริญ (2560) และ ปัญจิวิชญ์ ทองสุข (2564) ที่พบว่าทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. ผลการกำกับตนเองในการแก้ปัญหา มีความแตกต่างในครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แต่แต่ละครั้งมีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการกำกับตนเองเป็นประจำอยู่ในแต่ละขั้นของกระบวนการแก้ปัญหา ตัวอย่างเช่นครูถามว่าในระหว่างดำเนินการเป็นไปตามแผนหรือไม่ ผิดพลาดอย่างไร และปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เป็นต้น ในระยะแรกเริ่มผู้เรียนยังไม่คุ้นชินกับกระบวนการเรียนรู้แบบเมตาคอกนิชันจึงยังไม่สามารถกำกับตนเองได้ดีเท่าที่ควร แต่เมื่อผู้เรียนสะสมประสบการณ์จนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ได้ จนทำให้ผู้เรียนแก้ปัญหาตามขั้นตอนด้วยตนเองและบรรลุเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Ertmer and Newby (1996) และ ปรีญา ปรีพทุม (2559) สอดคล้องกับหลักการกำกับตนเองที่ว่ากำกับการกำกับตนเองในการเรียนรู้เมื่อมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีความเข้าใจในเรื่องนั้นจนสามารถถ่ายทอดและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เพื่อบรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับงานวิจัย (วัฒนา บุญเพ็ง, 2556; จินตวิทย์ โยสีดา, 2560; ปัญจิวิชญ์ ทองสุข, 2564)

3. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเน้นการคิด เน้นกระบวนการแก้ปัญหา และ กำกับตนเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีการเรียนรู้และกำกับควบคุมตนเองในระดับที่สูงขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง กล้าที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น จนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้จึงเกิดการเรียนรู้ได้ดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน ดังเป็นที่ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2544) และ ฐปทอง กว้างสวัสดิ์ (2554) กล่าวว่าความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้แบบเมตาคอกนิชันที่เน้นการคิด ขั้นสูง สามารถควบคุมการคิด ตรวจสอบและประเมินการเรียนรู้ของตนได้ ส่งผลเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกพร รียาพันธ์ (2562) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้น ทักษะการแก้ปัญหากับการกำกับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถพัฒนาไปใน ทิศทางเดียวกันได้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องใช้เวลาสะสมความรู้ประสบการณ์ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและกระตุ้นการกำกับตนเองอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และปรับให้เหมาะสมกับเวลา
- 1.2 ควรหาสถานการณ์ปัญหที่น่าสนใจและใกล้ตัวที่ผู้เรียนมีประสบการณ์กับเรื่องนั้น ๆ
- 1.3 ในการบริหารจัดการชั้นเรียนควรใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 นำไปใช้พัฒนานักเรียนกับเนื้อหาอื่นในรายวิชาคณิตศาสตร์ หรือ ตัวแปรตามอื่น เช่น ความคงทน ความพึงพอใจ หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างการแก้ปัญหาและการกำกับตนเอง เป็นต้น
- 2.2 ควรออกแบบขั้นตอนในกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันให้มีความเหมาะสมกับเวลาและ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2.3 ควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาให้มีความเชื่อมโยงกัน
- 2.4 ควรออกแบบการประเมินการกำกับตนเองอย่างหลากหลายแหล่งประเมิน เช่น นักเรียน ประเมินตนเอง ครูประเมินนักเรียน หรือ ผู้ปกครองอาจจะประเมินนักเรียนร่วมด้วย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร รียาพันธ์. (2562). ผลของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เมตาคognition ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 16(72), 112-118.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (2551). *การเรียนรู้: ชุมทรัพย์ในตน = learning: the treasure within*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จินตวิทย์ โยสีดา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ธูปทอง กว้างสวาสดี. (2554). *การสอนการคิด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- นิวัฒน์ สาระพันธ์. (2564). สอนอย่างไรให้นักเรียนเกิดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. *Journal of Roi Kaensarn Academy*, 6(4), 203-218.
- ประพันธ์ ศิริสุเสาร์จ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ปรีญา บริพุฒ. (2559). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้เรียนอย่างเชี่ยวชาญ*. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

- ปัญญวิชัย ทองสุข. (2564). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เมตาคอกนิชันในการแก้ปัญหาร่วมกับคำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนวารินชำราบ. (2562-2564). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET).
- โรงเรียนวารินชำราบ. (2564). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2563.
- วัฒนา บุญเพ็ง. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชัน เรื่อง สมบัติของจำนวนนับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). สรุปข้อมูลเบื้องต้น PISA 2015. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่ายๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่ายๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สลิลดา ลิ้มเจริญ. (2560). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เมตาคอกนิชันในการแก้ปัญหามีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.2559/2560. บริษัทหวานกราฟิก จำกัด.
- Abu Bakar, M. A., & Ismail, N. (2020). Mathematical Instructional. A conceptual of redesign of active Learning with metacognitive regulation strategy. *International Journal of Instruction*, 13(3), 633-648.
- Daniel, M. & Christian, B. (2020). *Metacognition and self-regulation. evidence review*. University of Southampton.

- Ertmer, P.A. &T.J. Newby. (1996). The Expert Learner: Strategic, Self-regulated, and Reflective. *Instructional Science*, 24(3),1-24.
- Laistner, N. (2016). *Metacognition and student achievement in mathematics*. State University of New York.
- Winarti, Ambaryani, S. E., & Putranta, H. (2022). Improving learners' metacognitive skills with self-regulated learning based problem-solving. *International Journal of Instruction*. 15(1), 139-154.

ชุดการเรียนรู้การศึกษาและพัฒนการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากาก ผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

The Learning Education Development of Visual Arts Project Learning from Phi Ta Khon Mask Dan Sai District Loei Province

ธมกร บุตรศรี^{1*} และ สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง²

Tamakorn Butsri^{1*} and Sathit Timwatbuntong²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ M.Ed. student in Art Education Program, Faculty of Fine Art, Srinakharinwinrot University

² Associate Professor Dr., Faculty of Fine Art, Srinakharinwinrot University

*Corresponding author: tamakorn.butsri@g.swu.ac.th

(Received: 2023-04-03; Revised: 2023-04-11; Accepted: 2023-05-18)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้โครงการวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านกกบก จำนวน 20 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมมติฐานโดยใช้การทดสอบ (t-test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. ชุดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 83.81/88.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด 2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 24.65 และ ค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 32.05 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อชุดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด
คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้, โครงการวิชาทัศนศิลป์, หน้ากากผีตาโขน

Abstract

The objectives of this research were: (1) to create the learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask, Dan Sai district, Loei province with an 80/80 efficiency, (2) to study academic achievement before and after using the learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask, Dan Sai district, Loei province, and (3) to study the satisfaction of students with the learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask Dan Sai district, Loei province. The samples in this research were 20 primary education 4th-6th grade students in 2021 academic year from Ban Kok Ka Bok School selected by using purposive sampling. The instruments of this research were: (1) active learning plans, (2) the objective test for measuring before and after learning outcomes, and (3) a questionnaire for assessing satisfaction. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and the t-test technique.

The research findings were as follows:

1. The learning education development of visual arts project learning from Phi Ta Khon mask, Dan Sai district, Loei province were found at the effectiveness standard of 83.81/88.00 which was higher than criterion.

2. The achievement of students was higher with a statistical significance at the level of .01 clarified by the pre-test scores of 24.65 and the post-test scores of 32.05 on average.

3. The satisfaction of students with the four aspects of the learning kit was at the highest satisfactory level with the average of 4.63.

Keywords: The learning development, Visual arts project, Phi Ta Khon mask

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความรู้ที่ได้พัฒนาสืบทอดกันมาในชุมชน เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์ และตกผลึกเป็นองค์ความรู้ในหลายๆ ด้าน เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สามารถประยุกต์ให้เหมาะสมสอดคล้องในแต่ละช่วงเวลา ในปัจจุบันการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแต่ก็ไม่สามารถทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้เท่าที่ควร เพราะยังไม่มีจัดการให้เป็นระบบเฉพาะทาง และยังไม่นำเอาประเด็นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท ดังนั้นหน่วยงานด้านวัฒนธรรมจึงดำเนินงานเรื่อง การส่งเสริมอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการนำทุนทางวัฒนธรรมไปพัฒนา ด้วยเหตุนี้จึงได้จัดเก็บองค์ความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้าน เพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจด้านศิลปะ สร้างผลงานทางทัศนศิลป์ ผ่านจินตนาการ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กลุ่มเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แบ่งออกได้เป็น 3 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ สาระการเรียนรู้ดนตรี และสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างาน

ทางทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการวิธีการสอนมากกว่าหนึ่งวิธีอย่างเป็นระบบ มีการใช้สื่อแบบประสมอย่างพอเหมาะเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อสร้างเสร็จแล้วผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาชุดการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและอิสระ ผู้สอนได้แบ่งเบาภาระโดยมีสื่อการสอน วิธีการสอนรวมถึงเนื้อหาการสอนพร้อมใช้และสามารถส่งต่อให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พัสวรรณ ศรีลาน, 2561) โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนแบบโครงการ คือ การจัดการเรียนการสอน ที่จัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ให้แก่ผู้เรียน เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงอย่างมีระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่างๆด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนได้พัฒนากระบวนการคิดโดยเฉพาะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) และการประเมินตนเอง (สิริวิมล ท้วมแสง, 2561)

ประเพณีผีตาโขน เป็นประเพณีประจำท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ถึง ต้นเดือนกรกฎาคม ก่อนถึงฤดูกาลทำนาของทุกปี จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงบรรพชนของชาวด่านซ้ายตามความเชื่อว่า บรรพชนคือผู้ดลบันดาลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ต่อพืชพันธุ์ที่ปลูกหรือความแห้งแล้งก็ได้ “ผีตาโขน” มาจาก คำว่า “ ผีตามคน” คนป่าที่เคยปรนนิบัติรับใช้พระเวสสันดรและนางมัทรีตอนที่อยู่ในป่า ได้แฝงตัวตามมาส่งทั้งส่งทั้งสองพระองค์ในขบวนแห่เข้าเมือง ในงานบุญหลวง จึงเป็นที่มาของคำเรียก “ผีตามคน” หรือ “ผีตาโขน” ปัจจุบัน การละเล่นผีตาโขน ได้อยู่ร่วมในขบวนแห่ในงานบุญหลวงเป็นเวลา 3 วัน ลักษณะของผีตาโขนคือ การสวมหน้ากากที่ทำจากหวดหนึ่งข้างเหนียว มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ แต่งกายด้วยชุดที่ทำจากเศษผ้ามาเย็บต่อกันคลุมมิดชิดทั้งตัวและมี “หมากกะหล่ง” อุปกรณ์ที่มีเสียงดังคล้ายระดัง เป็นเครื่องประดับผูกที่เอว บ้างก็ผูกที่คอ และในมือก็ถือไปด้วย ภายในงานมีผู้คนในชุมชนได้มารวมตัวกันร้อง เล่น เต้นรำ อย่างสนุกสนาน ด้านพิธีกรรมทางศาสนามีการเทศมหาชาติและชาวบ้านร่วมกันทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว (พงศธร พินิจวัฒน์, 2548)

ประเพณีผีตาโขนเป็นประเพณีที่มีความสำคัญแฝงไว้ด้วยความเชื่อ ความศรัทธา และวิถีชีวิตของคนในชุมชนเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน ในปัจจุบันภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์ ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศ และนานาชาติ โดยประเมินจากปริมาณของนักท่องเที่ยว และผู้ที่มาร่วมงานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกๆปี แต่ในด้านการศึกษารื่องที่เกี่ยวกับประเพณีผีตาโขนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีไม่มากนัก จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนเรื่องประเพณีผีตาโขนภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พบว่าการนำเอาความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะยังไม่สามารถทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควรและยังไม่มีจัดการให้เป็นระบบเฉพาะทาง ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าหากนำเอาความรู้เรื่องประเพณีผีตาโขนมาสร้างเป็นชุดการเรียนรู้ทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์ความเป็นมา รวมถึงวิธีการในการทำหน้ากากผีตาโขนจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อนักเรียนและผู้สนใจศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้วิจัยเห็นว่าชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จะมีประโยชน์ต่อการเรียนในวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องประเพณีผีตาโขน จากการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีรูปแบบ เนื้อหา ความรู้และกิจกรรมที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าและความสำคัญของประเพณีผีตาโขนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านกกบก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการสอนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านกกบก อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านกกบก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ที่เรียนในวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 8 แผน ใช้ระยะเวลาในการสอนจำนวน 8 สัปดาห์

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านกกบก เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

4.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

มีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาคู่มือครูและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะขั้นพื้นฐานเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน จำนวน 8 แผน

1.2 กำหนดองค์ประกอบรูปแบบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา/สาระ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางในรายวิชาเพื่อออกแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ที่มีเนื้อหาเรื่องประเพณีผีตาโขน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวิธีการทำหน้ากากผีตาโขน โดยวัดการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ ดังนี้ ด้านความรู้ ด้านความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการวิเคราะห์ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผลการประเมิน พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.8-1.00

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ไปใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 20 คน

3.แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

3.1 ศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องผลการประเมินพบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.8-1.00

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกกบกเพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. แนะนำการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน และสาธิตขั้นตอนต่างๆรวมถึงการแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ

3. ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 8 แผน ใช้เวลาในการสอน 8 สัปดาห์

5. ดำเนินการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับก่อนเรียน

6. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย พบว่า ชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($E_1 = 83.81$) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ($E_2 = 88.00$) สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คือ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	
20	16.03	83.81	20	18.73	88.00	83.81 / 88.00

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าเฉลี่ยการทำแบบทดสอบหลังเรียนอยู่ที่ ($\bar{X} = 32.05$, S.D.= 7.58) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนอยู่ ($\bar{X} = 24.65$, S.D.= 6.81) และค่า t มีค่าเท่ากับ 23.77 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

คะแนนทดสอบ	N	ผลการทดสอบ			
		$\bar{X}$	SD	t	sig
ทดสอบก่อนเรียน	20	24.65	6.81	23.77*	.000
ทดสอบหลังเรียน	20	32.05	7.58		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านกกบก ที่เรียนในรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน จำนวน 20 คน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.50$) และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$)) ส่วนข้ออื่นๆนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจจากการเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชา
ทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ครูอธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย	20	4.65	0.65	มากที่สุด
2. ครูให้คำแนะนำปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง	20	4.70	0.56	มากที่สุด
3. ครูมีจิตเจตนาตักเตือนนักเรียนอย่างเท่าเทียม	20	4.65	0.57	มากที่สุด
4. ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน	20	4.70	0.57	มากที่สุด
5. ครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	20	4.65	0.56	มากที่สุด
6. เนื้อหามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	20	4.40	0.57	มาก
7. เนื้อหามีการเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก	20	4.65	0.58	มากที่สุด
8. เนื้อหาตรงตามความสนใจของนักเรียน	20	4.70	0.65	มากที่สุด
9. การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	20	4.65	0.57	มากที่สุด
10. เนื้อหาครบถ้วน ชัดเจน ไม่สับสน	20	4.60	0.58	มากที่สุด
11. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมเนื้อหาที่เรียน	20	4.70	0.65	มากที่สุด
12. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความ เข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย	20	4.70	0.56	มากที่สุด
13. นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	20	4.65	0.56	มากที่สุด
14. นักเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน	20	4.60	0.56	มากที่สุด
15. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิดและกล้า ตัดสินใจ	20	4.64	0.57	มากที่สุด
16. บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ กิจกรรม	20	4.70	0.53	มากที่สุด
17. นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น	20	4.68	0.57	มากที่สุด
18. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	20	4.41	0.73	มาก
19. นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	20	4.59	0.59	มากที่สุด
20. บรรยากาศที่เปิดให้นักเรียนทำงานอย่างอิสระ	20	4.68	0.57	มากที่สุด
21. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของ ตนเอง	20	4.70	0.56	มากที่สุด
22. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง	20	4.70	0.56	มากที่สุด
23. นักเรียนมีความสุขและเพลิดเพลินในการปฏิบัติกิจกรรม	20	4.70	0.56	มากที่สุด
24. นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง	20	4.63	0.56	มากที่สุด
25. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	20	4.50	0.65	มาก
รวม	20	4.63	0.60	มากที่สุด

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านกกบก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน ชุดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยเนื้อหา สาระ ใบความรู้ ใบงาน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพอใจ เหมาะสมต่อความต้องการของผู้เรียน โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง ซึ่งการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการเรียนแบบโครงงาน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมความรู้ มีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหาและผู้เรียนเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจได้ ซึ่งครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา ทศพร (2553) เรื่องการพัฒนาชุดการสอน ที่กล่าวว่า ชุดการสอนคือระบบการผลิตและนำสื่อต่างๆ มารวมกันโดยมีอุปกรณ์ในการสอนคือ คู่มือครู เนื้อหา แบบฝึกทักษะ ที่นำมาจัดเป็นชุดหรือกล่อง โดยมีการกำหนดความมุ่งหมายในการเรียนไว้อย่างชัดเจนและครบถ้วน ซึ่งในการเรียนนั้นจะใช้กระบวนการกลุ่ม ให้ผู้เรียนช่วยกันศึกษาหาความรู้ที่มีครูคอยชี้แนะแนวทางในการสอน โดยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน $E1=78.32$ และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ $E2=75.43$ แสดงว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 78.32/75.43 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากข้อมูลที่กำลังมานี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน $E1=83.81$ และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ $E2=88.00$ สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐาน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านกกบก พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.65 และ

หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 32.05 แสดงให้เห็นว่า ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และการเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานยังก่อให้เกิดประโยชน์ตัวกับผู้เรียนโดยตรงในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ด้านการทำงานอย่างมีระบบตามขั้นตอน คิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานได้หลากหลายแบบ ผูกการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถสรุปและนำเสนอผลงานได้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่มากขึ้นในเรื่องของประเพณีผีตาโชน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิมล ท้วมแสง (2561) เรื่องการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องผลผลิตแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตราชเทวี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 โดยใช้กระบวนการสอนแบบโครงงาน ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงานส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ทั้งด้านคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาเมื่อได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนแบบโครงงานนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาได้ดีมากขึ้น และจากการเรียนแบบโครงงานนี้ส่งผลให้นักเรียนมีผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 31.75 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 90.00

3.นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโชน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อยู่ในระดับมากที่สุดเฉลี่ย 4.63 โดยแยกเป็นรายด้านเรียงจากลำดับมากไปน้อย พบว่า มีความพึงพอใจใน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน รองลงมาเป็น ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลซึ่งผลเป็นด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ยอดราช (2555) ในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีน้ำระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 4.42 แยกเป็นรายด้านเรียงจากลำดับมากไปน้อย พบว่ามีความพึงพอใจใน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน รองลงมาเป็น ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้การเรียนด้วยชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโชน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกรักต่อการทำงานเป็นกลุ่มในทางบวก ด้วยความพอใจรวมถึงด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี สนุก มีรูปแบบที่หลากหลาย ครูจะไม่กำหนดกรอบการทำงานที่ตายตัว นักเรียนสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมและตรงกับความสนใจของตนเอง สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูมีความพร้อมในการสอน มีการจัดเตรียมเนื้อหา

สื่อการสอน และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ได้อย่างครบถ้วน คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ การวัดผลและประเมินผลมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย มีประสิทธิภาพเพียงพอ ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องประเพณีผีตาโขนและวิธีการทำหน้ากากผีตาโขน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ไปบูรณาการเข้ากับวิชาอื่นๆ

1.2 นำเอาชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขน ไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีในท้องถิ่น โดยเป็นทางเลือกให้นักเรียนที่สนใจได้ศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาต่อยอดสู่การเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิธีการนำเสนอชุดการพัฒนาการเรียนรู้โครงงานวิชาทัศนศิลป์จากหน้ากากผีตาโขนกับกลุ่มทดลองอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.(ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าไปรษณียากร (ร.ส.พ.).
- จริยา ทศพร.(2553). *การพัฒนาชุดการสอน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวีธาภิเศก 2 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ธวัชชัย ยอดตราข.(2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีน้ำ ระหว่างการเรียนการสอนก่อนและหลังและศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- พงศธร พินิจวัฒน์. (2548). ศิลปกรรมท้องถิ่น : กรณีศึกษาหน้ากากผีตาโขน อำเภอดำซ้าย จังหวัดเลย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปริญญาโท กศ.ม).
- พัสวรรณ ศรีลาน.(2561). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมไทย โดยใช้บทเพลง เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเวียดนาม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริวิมล ท้วมแสง.(2561) การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังในรายวิชา ศิลปะ:เรื่องผลผลิตแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตราชเทวี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนแบบโครงงาน. บัณฑิตวิทยาลัย ปริญญาโท กศ.ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้
ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสมุทรปราการ

The School Administration according to Sufficiency Economic
Philosophy as Perceived by Teacher in Muang Prakan School
In Samutprakarn Secondary Educational Service Area

อัญชลี เชื้อสะอาด^{1*} และ รัตนา กาญจนพันธุ์²

Anchalee Chuesa-ard^{1*} and Ratana Karnjanapun²

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Master's degree student, Major of Educational Administration, Ramkhamhaeng University.

² Associate Professor, Department of Educational Administration and Higher Education,
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.

* Corresponding Author: 6414470026@rumail.ru.ac.th

(Received: 2023-04-10; Revised: 2023-04-25; Accepted: 2023-05-16)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวิทยฐานะ คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 234 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.48 - 0.90 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$, $SD =.66$) และพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ครูที่มีวิทยฐานะและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the perceptions of teachers classified by academic standings, educational qualifications, and work experiences in Prakan inter-campus schools under the office of Samut Prakan secondary education service area about the educational institute administration according to the philosophy of the sufficient economy. The samples used were 234 teachers in the inter-campus schools in Muang Prakan under the office of Samut Prakan secondary educational service area, academic year 2022. Reacher tool used in the research was a 40 items of questionnaire with the index of item-objective congruence (IOC) between 0.48 – 0.90 and the reliability of 0.98. The statistical methodology used for data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance. The results of the research has shown that teachers have perceptions about school administration according to the philosophy of the sufficient economy overall and individual aspect were at a high level ($\bar{x}= 4.12$, S.D. = .66). The perceptions of teachers with different educational qualifications were significantly different at the level of .05. However, the perceptions of teachers with different academic standings and work experiences were not different.

Keywords: school administration, Sufficiency economy Philosophy, sufficiency economic

บทนำ

“เศรษฐกิจพอเพียง” แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 เป็นหลักปรัชญาที่บอกถึงวิธีการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตนของคนในทุกระดับ เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560)

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2559 มาตรา 65 กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปการพัฒนา ระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศให้หลุดพ้นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคน สู้สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งเตรียมคนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพคนไทยทุกมิติ (สำนักงานเลขาธิการของ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคน จึงได้มีนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่น อย่างยั่งยืนตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการจึงได้สนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการน้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สมุทรปราการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2564) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อครูและนักเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวิทยฐานะ คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สหวิทยาเขตเมืองปราการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 609 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 234 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของโคเฮน (Cohen, Manion, & Morrison, 2011) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Test) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีความค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 -1.00 ขึ้นไป หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.48 - 0.88 แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 10 - 31 มกราคม 2566 โดยส่งแบบสอบถามผ่านระบบ Google Form

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

5.2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

5.3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีวิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สมุทราการ โดยใช้ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วุฒิกการศึกษา		
ปริญญาตรี	147	62.8
สูงกว่าปริญญาตรี	87	37.2
รวม	234	100
2. วิทยฐานะ		
ไม่มีวิทยฐานะ	133	56.8
ชำนาญการ	64	27.4
ชำนาญการพิเศษขึ้นไป	37	15.8
รวม	234	100
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	70	29.9
5 – 10 ปี	102	43.6
มากกว่า 10 ปี	62	26.5
รวม	234	100

2. การบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามการรับรู้ของครูในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.12, SD = .66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x}$ = 4.19, SD = .61) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.13, SD = .66) ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.10, SD = .67) และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.07, SD = .71) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้ของครู		
	$\bar{x}$	<i>SD</i>	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.13	.66	มาก
2. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้	4.10	.67	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.19	.61	มาก
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.07	.71	มาก
รวม	4.12	.62	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.14	.71	4.11	.56	.285*	.008
2. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้	4.13	.74	4.05	.58	.909*	.004
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.24	.67	4.09	.49	1.925*	.011
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.10	.78	4.01	.58	1.046*	.004
รวม	4.15	.68	4.06	.50	1.096*	.002

*p< .05

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาตาม แนวทางหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	วิทยฐานะ						F	p
	ไม่มีวิทยฐานะ		ชำนาญการ		ชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.16	.695	4.12	.594	4.02	.669	.671	.512
2. ด้านหลักสูตรและ กิจกรรมการเรียนรู้	4.13	.735	4.10	.504	4.00	.683	.547	.580
3. ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	4.26	.656	4.13	.534	4.03	.557	2.492	.085
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา	4.13	.756	4.03	.553	3.94	.777	1.141	.321
รวม	4.17	.685	4.09	.560	3.99	.444	1.214	.299

5. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา ตามแนวทางหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการบริหาร จัดการสถานศึกษา	4.17	.698	4.15	.633	4.04	.676	.736	.480
2. ด้านหลักสูตรและ กิจกรรมการเรียนรู้	4.18	.698	4.13	.647	3.97	.667	1.729	.180
3. ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	4.25	.628	4.24	.607	4.03	.590	2.929	.055
4. ด้านพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษา	4.15	.680	4.11	.731	3.91	.698	2.110	.124
รวม	4.18	.633	4.16	.609	3.99	.616	2.003	.137

การอภิปรายผล

1. ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงานหรือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาดา สิงห์เลิศ (2560) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โดยรวมและ

รายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ เครือเหลา (2561) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิชยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างจากครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณิข เกิดแก้ว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การบริหารสถานศึกษาจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน แป้งนวลดี, ทินกร พูลพุด และรวทอง ถาพันธุ์ (2563) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญช์ แซ่จัน และสุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีวิทย

ฐานะต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชรัตน์ สุจิตรา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านมอเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนครู และบุคลากร ที่มีวิทยฐานะแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการนำนโยบายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างจริงจัง มีการพัฒนางาน พัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญญ์ แซ่จัน และสุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการติดต่อ ประสานความร่วมมือกับชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและโรงเรียน

1.2 ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ให้ความรู้ในเรื่องของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เพื่อให้ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครองที่มีความสนใจ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนที่มีความสนใจ ได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม

1.4 ด้านพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดให้ครูและบุคลากรได้เข้าร่วมศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา ในหัวข้อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติการกิจการสอนต่าง ๆ เพื่อที่ครูและบุคลากรจะได้นำความรู้ที่ได้จากมาปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเองและสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). การดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 ธันวาคม 2565 จาก : <https://sknpeo.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/05/ว642-การดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านสถานศึกษา.pdf>
- ธวัชรัตน์ สุจิตรา. (2563). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านมอเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 : ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 51.
- พิชญาดา สิงห์เลิศ. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พิชามญญ์ แสงจันทร์และสุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร : *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*. 14(2), 33-50.
- พินิจ เครือเหลา. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม : *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10(1), 268-282.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). *เศรษฐกิจพอเพียง*. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 ธันวาคม 2565 จาก : https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- ลัณธรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท : *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*. 5(1), 1-16.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลวันที่ 17 ธันวาคม 2565 จาก : <http://www.sesaosp.go.th/website/wp-content/uploads/2022/06/แผนปฏิบัติการ-65-สพม.สป.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ*. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 ธันวาคม 2565 จาก : <https://www.sepo.go.th/assets/document/file/แผนยุทธศาสตร์ชาติ%2020%20ปี%20pd>
- อรณิข เกิดแก้ว. (2560). *การบริหารสถานศึกษาจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- อุเทน แบ่งนวลดี, ทินกร พูลพุ่ม และรวงทอง ถาพันธุ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 : *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 9(3), 175-188.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education (7 th Ed.)*. New York: Routledge.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

The Relationship between Strategic Leadership of School Administrators and Effectiveness of World-Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum

ณัฐณิธ รัตนพั่งสกุล^{1*} และ เพียงแข ภูผายาง²

Nattanit Rattanapanungsakul^{1*} and Piangkae Poophayang²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Graduate Student of Master Degree in Educational Administration,
Chaiyaphum Rajabhat University

² Assistant Professor, School of Program in Educational Administration,
Chaiyaphum Rajabhat University

* Corresponding Author: nattanit2012@gmail.com

(Received: 2023-04-04; Revised: 2023-04-11; Accepted: 2023-05-16)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 458 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 85 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy}=.722$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 4 ด้าน คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X_3) การกำหนดทิศทางขององค์กร (X_1) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_2) และการสร้างวัฒนธรรมขององค์กร (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับร้อยละ 53.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Y = .286 + .338 (X_3) + .268 (X_1) + .184 (X_2) + .126 (X_4)$$

$$Z = .306 (ZX_3) + .231 (ZX_1) + .166 (ZX_2) + .111 (ZX_4)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสิทธิผลของโรงเรียน, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of strategic leadership of school administrators and the level of effectiveness of school administrators in World-Class Standard Schools, 2) to study the relationship between strategic leadership of school administrators and effectiveness of World-Class Standard Schools, and 3) to study the strategic leadership affecting the effectiveness of World-Class Standard Schools, under the Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum. The sample used in this study consisted of administrators and teachers. The sample size of 458 was determined by using Krejcie & Morgan's formula and stratified random sampling technique. The research instrument used in this study was a 85 items of 5-point rating scale questionnaire with an index of congruence between 0.8 - 1.0 and the range of the confidence value was .989. The statistics used for the data analysis

were mean, standard deviation, Pearson's Product-Moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

Findings showed that;

1) The level of strategic leadership of school administrators was at the highest level, and the level of effectiveness of school administrators in World-Class Standard Schools, was at the high level. 2) The relationship between strategic leadership of school administrators and effectiveness of World-Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum, according to the opinions of teachers for overall revealed a high correlation ($r = .722$) at the significance level of .05. 3) There were four aspects of strategic leadership affecting the effectiveness of World-Class Standard Schools consisting of the control and evaluation (X_3), the organizational direction of the strategy (X_1), the implementation of the strategy (X_2), and the organizational culture development (X_4). The predictive coefficient or predictive power was 53.2 at the significance level of .05. The construction of the equation in standardized and unstandardized scores were as followed:

$$Y = .286 + .338 (X_3) + .268 (X_1) + .184 (X_2) + .126 (X_4)$$

$$Z = .306 (ZX_3) + .231 (ZX_1) + .166 (ZX_2) + .111 (ZX_4)$$

Keywords: Strategic Leadership, School Effectiveness, World-Class Standard Schools

บทนำ

ปัจจุบันนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาก้าวสู่มาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ ส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วน ในการยกระดับ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล โรงเรียนจึงเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งประสิทธิผลของโรงเรียนจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จได้เป็นอย่างดีว่าได้ดำเนินการบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จจากคู่มือแนวทางดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (ปรับปรุง พ.ศ. 2561) มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล 3) ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2561)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อให้สถานศึกษาก้าวไปในทิศทางที่เหมาะสม อันเป็นหัวใจของการบริหาร โดยผู้บริหารจะต้องมีการวางแผน กำหนดแผนที่แตกต่างจากผู้อื่น แต่เป็นความแตกต่างเชิงสร้างสรรค์เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ แต่ถ้าปราศจากการวางแผนสถานศึกษาจะไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานและไม่มีแผนที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553) ดังนั้น การบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น ควรต้องศึกษาแนวคิดวิธีการต่าง ๆ ซึ่งผู้นำระดับสูงหรือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีองค์ประกอบของความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจในระดับสูงความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต วิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา การกำหนดวิสัยทัศน์ (DuBrin, 2004) จึงแสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสถานศึกษา โดยผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการประสานงานกับบุคลากร และทุกส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและตรงตามความต้องการของสังคม (สุทธิชัย นาคะอินทร์, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานสากลจำนวน 21 โรงเรียน ทำหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนกำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยมีจุดเน้นมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านระบบบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ, 2565) ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และเป็นผู้นำที่

แสดงออกในการพัฒนาองค์การในเชิงกลยุทธ์ มีการคาดการณ์และมีมุมมองระยะยาวเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจน สามารถประเมินและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมทั้งเป็นผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรสามารถพัฒนาอย่างมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน (วิรินทร์รัตน์ เสือจอย, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารที่จะนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก
2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนโครงการมาตรฐานสากล จำนวน 21 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2565 ซึ่งประกอบด้วยครู จำนวน 1,567 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 238 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 1,805 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนโครงการมาตรฐานสากล จำนวน 21 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู 310 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 148 คน รวม 458 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานภาพ (ครูและผู้บริหารสถานศึกษา) เป็นชั้นในการแบ่ง (strata) จากนั้นเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนประชากรในแต่ละชั้นเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในทุกชั้นภูมิ.

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 4) การสร้างวัฒนธรรมขององค์กร 5) การบริหารจัดการทรัพยากร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล 3 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะผู้เรียน 2) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล 3) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 4) การสร้างวัฒนธรรมขององค์กร 5) การบริหารจัดการทรัพยากร จำนวน 40 ข้อ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีจำนวน 3 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะผู้เรียน 2) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล 3) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ จำนวน 45

ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยมีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล และศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 -1.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน ได้แก่ โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล โรงเรียนเมืองพญาแลวิทยา และโรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .390 - .830 และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .568 - .914 ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach เท่ากับ .989

4. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามวิจัยให้กับสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 21 โรงเรียน ได้แก่ ครูจำนวน 310 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คน รวมทั้งสิ้น 458 คน โดยได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 458 คน นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามมาทำการลงข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 การวิเคราะห์หาระดับความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

6.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 67.70 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 33.20 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, SD = 0.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดทิศทางขององค์การ ($\bar{X} = 4.55, SD = 0.44$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการทรัพยากร ($\bar{X} = 4.51, SD = 0.49$) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.50, SD = 0.47$) การสร้างวัฒนธรรมขององค์การ ($\bar{X} = 4.50, SD = 0.46$) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.47, SD = 0.46$) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41, SD = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ($\bar{X} = 4.47, SD = 0.52$) รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ($\bar{X} = 4.44, SD = 0.52$) และด้านคุณลักษณะผู้เรียน ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ($\bar{X} = 4.33, SD = 0.59$) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	XTotal	Y1	Y2	Y3	YTotal
X1		.837*	.691*	.746*	.693*	.894*	.599*	.629*	.663*	.665*
X2			.686*	.719*	.695*	.889*	.586*	.640*	.621*	.650*
X3				.702*	.812*	.882*	.617*	.586*	.666*	.658*
X4					.699*	.872*	.571*	.556*	.629*	.618*
X5						.885*	.536*	.563*	.624*	.606*
XTotal							.657*	.672*	.724*	.722*
Y1								.825*	.833*	.941*
Y2									.870*	.947*
Y3										.950*
YTotal										

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม (XTotal) กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวม (YTotal) มี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy}=.722$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X_3) กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Y_3) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r= .666$) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ (X_1) กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Y_3) ($r= .663$) และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_2) กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (Y_2) ($r= .640$) ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β)

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p -Value
	B	S.E _B	β		
ค่าคงที่	.286	.184		1.554	.121
X_3 การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	.338	.054	.306	6.231	.000*
X_1 การกำหนดทิศทางขององค์การ	.268	.075	.231	3.595	.000*
X_2 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	.184	.069	.166	2.680	.008*
X_4 การสร้างวัฒนธรรมขององค์การ	.126	.060	.111	2.083	.038*
$R = .730, R^2 = .532, \text{Adjusted } R^2 = .528, \text{S.E.est} = .35289, F = 128.837$					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อนำตัวแปรทั้ง 4 ด้าน คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X_3) การกำหนดทิศทางขององค์การ (X_1) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_2) และการสร้างวัฒนธรรมขององค์การ (X_4) จะได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ .730 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มากที่สุด คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X_3) ($\beta = .306$) รองลงมา คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร (X_1) ($\beta = .231$) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_2) ($\beta = .166$) และการสร้างวัฒนธรรมขององค์กร (X_4) ($\beta = .111$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .306, .231, .166 และ .111 ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.2 และสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = .286 + .338 (X_3) + .268 (X_1) + .184 (X_2) + .126 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .306 (Z_{X_3}) + .231 (Z_{X_1}) + .166 (Z_{X_2}) + .111 (Z_{X_4})$$

การอภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยมีการวิเคราะห์สภาพบริบทของโรงเรียน วางแผน ตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson and Scholes (2003) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาพบว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการพัฒนากลยุทธ์และเป็นผู้ที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยข้อมูลในการออกแบบองค์การผ่านกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ การวางแผนกลยุทธ์ ดังนั้น บทบาทด้านความคิดที่เพิ่มเติมอย่างเด่นชัดของผู้นำกลยุทธ์ คือการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดประสงค์ที่ชัดเจน อันนำไปสู่การกำหนดตัวอื่นๆ ในองค์กรที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริง นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายด้าน ผู้วิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในและภายนอกองค์กร ศึกษานโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อนำไปวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์

อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บุคลากรมองเห็นเป้าหมายเดียวกันนำไปปฏิบัติให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการองค์การไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Schermerhorn (1999) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เกี่ยวกับการสำรวจสภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดทิศทางขององค์การ เป็นวิธีการหรือแผน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ช่วยให้องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดกลยุทธ์จะกำหนดทิศทางและกำหนดโครงสร้างงานซึ่งการบริหารจะใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยการวางแผนกลยุทธ์ ยุทธวิธี และการปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของรีน หมิ่นโกตะ (2557) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสามารถบริหารบุคลากรขององค์การ ร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากร เพิ่มสมรรถนะในการทำงาน มีการบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และ มีการสนใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรด้วยการเสริมแรง ด้วยวิธีที่เหมาะสม

2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมาตรฐานสากล ต้องมีความพร้อมในการรับประเมินตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ได้ดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ และสามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) นำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Bailey (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และความพร้อมของครูในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผลปรากฏว่า ครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับสูง ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นของครู ได้แก่ ความต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ความกระตือรือร้นเพื่อแสวงหาเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยี สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ที่ทันสมัย

แปลกใหม่ การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอยู่เสมอ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ รองลงมาคือ ด้านการยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา เตจ๊ะ (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy}=.722$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนั้น ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องเป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของ Kinicki and Williams (2009) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดกลยุทธ์เป็นขั้นตอนหนึ่งในการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ก่อนที่จะมีการจัดทำโครงการ โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคการวางแผนกลยุทธ์ คือ การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์เพื่อหา จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน เพื่อเข้าใจถึงสภาพที่แท้จริงในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ทำให้กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับภารกิจของโรงเรียน สอดคล้องงานวิจัยของ หัสรินทร์ ดอนดี (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยการบริหารสถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันระดับสูงในทางบวก และสอดคล้องงานวิจัยของนัฐชา แลบัวและกุลจิรา รักษานคร (2566) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์

ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางบวก

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับด้านมากที่สุด คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X_3) รองลงมา คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร (X_1) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_2) และการสร้างวัฒนธรรมขององค์กร (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 53.2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาลี ทองโพธิ์ใหญ่ (2566) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่าตัวทำนายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เรียงลำดับด้านมากที่สุด คือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร และด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ร้อยละ 94.50 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาก้าวสู่มาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สอดคล้องกับแนวคิดของ Davies & Davies (2010) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงความสามารถในการกำหนดทิศทางและสร้างขีดความสามารถขององค์กร เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและควบคุม กระบวนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความรุ่งเรืองที่ยั่งยืนให้กับองค์กรได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของณิศา เวชญาณลักษณ์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือ สภาวะที่ผู้นำสามารถมองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้นำจะมีพฤติกรรมที่มีทิศทางและวัตถุประสงค์ มีกระบวนการที่แสดงให้เห็นในการกำหนดทิศทางที่สอดคล้องเข้ากับการเปลี่ยนแปลง จากสิ่งแวดล้อมภายนอกและการกระตุ้นสร้าง

แรงบันดาลใจให้กับสมาชิก และนำเข้าสู่กระบวนการพัฒนา ความสามารถของตนเองไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดพลังร่วมในการพัฒนาปรับเปลี่ยนองค์การให้ดีขึ้น และผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 4 ด้าน คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X_3) การกำหนดทิศทางขององค์การ (X_1) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_2) และการสร้างวัฒนธรรมขององค์การ (X_4) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานนำมาซึ่งประสิทธิผลและความสำเร็จของสถานศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ผู้บริหารควรมีกลไกและเครื่องมือการตรวจสอบผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและมีการรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
- 1.2 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ ผู้บริหารควรมีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ทำงานเชิงรุก รู้จักสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาส และไม่รีรอที่จะนำโอกาสนั้นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา
- 1.3 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้บริหารควรจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย
- 1.4 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจ ให้กับบุคลากร เพื่อให้รู้สึกมั่นคงในหน้าที่การงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและความก้าวหน้าของบุคลากรเพื่อให้เลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้บุคลากรร่วมกันปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและนำพาองค์กรดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ
- 1.5 ด้านประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้บริหารควรศึกษานโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้วนำ

ข้อมูลมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มีการวางแผนงานและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีหลักการและเป็นระบบ ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลการเรียนดีเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ มีความถนัดหรือ ความสามารถ เฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์ สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือระดับสูงทั้งในประเทศหรือ ต่างประเทศได้ รวมถึงส่งเสริมให้ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียน การสอน และส่งเสริมให้โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาตัวแบบและตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมี ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นัฐชา แลบัว และกุลจิรา รักชนคร. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1), 120-134.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุริยาสาส์.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี : มนต์รี.
- รีน หมื่นโกตะ. (2557). *กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล. ปรินญาศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.*
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรีอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร*

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (ปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา เตจ๊ะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุชาวลี ทองโพธิ์ใหญ่. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วารสาร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ขอนแก่น, 9(1), 1-14.
- สุทธิชัย นาคะอินทร์. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. แห่งประเทศไทย.
- หัตรินทร์ ดอนดี. (2564). ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- Bailey, C. (2007). Abstract. The Meaning, Antecedents and Outcomes of Employee Engagement: A Narrative Synthesis. *International Journal of Management Reviews*, 1, 1-23.
- Davies, B. & Davies, B.J. (2010). The nature and dimensions of strategic leadership. *International Studies in Educational Administration*, 38 (1), 5-21.

- Dubrin, A.J. (2004). *Leadership: Research Findings, Practice and Skills*. 4 th ed.
New York: McGraw - Hill.
- Jonson, G. & Scholes, K. (2003). *Explore Cooperate Strategy*. Prentics Hall.
- Kinicki, A., & Williams, B. (2009). *Management 3/e*. New York: McGraw-Hill.
- Schemerhorn, J.R. (1999). *Management, 6th ed*. New York: John Wiley & Sons.

การเปรียบเทียบทัศนะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคการศึกษาที่พลิกผัน

A Comparison of Views of Interdisciplinary Teachers in the Prakan
City Area of Samut Prakan Secondary Educational Service Area
Office Affecting School Administrators Competencies
in the Disruptive Education

วิพรพรรณ สารพะวงค์^{1*} และ อุไร สุทธิรัมย์²

Wipornpan Sarapang^{1*} and Urai Suthiyam²

¹ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² อาจารย์ประจำหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Graduate Student Master of Education. Educational Administration Program,
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² Instructor of Educational Administration Program,
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

* Corresponding Author E-mail: wipornpan685@gmail.com

(Received: 2023-03-24; Revised: 2023-04-11; Accepted: 2023-05-16)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทัศนะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) 2) เปรียบเทียบทัศนะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน

ในสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 234 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปโคเฮน และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มแบบอย่างง่ายโดยเปรียบเทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.985 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.40$) และ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.38$) 2) การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานและสังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ สมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคการศึกษาที่พลิกผัน

Abstract

The purposes of the research were 1) to study the perspectives of interdisciplinary teachers in the Prakan City area of Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office affecting school administrators' competencies in the disruptive education and 2) to compare the perspectives of interdisciplinary teachers in the Prakan City area of Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office affecting school administrators' competencies in the disruptive education classifying from educational qualification, work experiences, and school sizes. The sample group consisted of 234 interdisciplinary teachers in the Prakan City area of Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office in the academic year of 2565, determined by using Cohen's preset table, stratified random sampling method, and the simple proportional random sampling by school sizes. The research tool was 40-item questionnaires related to the

performance of school administrators' competencies in the disruptive education. The reliability value of the research tool was 0.985. The statistics used in the research were percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), t-test, One Way ANOVA, and pairwise comparison of mean scores by Scheffe's method.

The results showed that 1) the overall and individual aspects level of the perspectives of interdisciplinary teachers in the Prakan City area of Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office affecting school administrators' competencies in the disruptive education was at the highest level; the highest average aspect was public relations and good service ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.40$), whereas information technology and communications was the lowest ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.38$). 2) In the comparison of the competencies of school administrators, teachers with different educational backgrounds were not different in the overall and individual aspects, while the overall and individual aspects of high work-experience teachers with different school sizes were statistically different in the significant at the .05 level.

Keywords : Competencies, School Administrators, Disruptive Educational

บทนำ

ในโลกปัจจุบันต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม รวมถึงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สำหรับประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบในหลายด้าน รวมถึงด้านการเตรียมความพร้อมของกำลังคนในองค์กร จึงจำเป็นที่จะต้องมีส่วนนำองค์กรที่พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะองค์กรการศึกษาในยุค Disruptive World กล่าวคือ เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สิ่งหนึ่งเข้ามาแทนที่อีกสิ่งหนึ่ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้องค์กรเป็นองค์กรการศึกษาสมัยใหม่ พัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ต่อความท้าทายใหม่ ๆ พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กร (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ได้มีนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2567 โดยกำหนดนโยบายด้านคุณภาพ สำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยส่งเสริมผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องอาศัยความรู้และสมรรถนะที่รอบด้าน การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรจึงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารองค์กร เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตรงตามความต้องการขององค์กร องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้นำเอาสมรรถนะมาใช้ในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างกว้างขวาง (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2560) ผู้บริหารที่มีสมรรถนะที่โดดเด่นกว่าคนอื่นย่อมมี ความสามารถ และผลงานที่แตกต่างออกไป ซึ่งสมรรถนะยังส่งผลต่อปัจจัยอื่น ๆ อีกด้วยเช่นกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้นำองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของชาติโดยเฉพาะการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารที่มีคุณลักษณะและความสามารถเหมาะสม จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การบริหารงานจึงจะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถหรือสมรรถนะ (competency) ให้เหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อให้ทุกคนให้ความร่วมมือและศรัทธายอมรับในการบริหารงาน ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ โดยมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษาต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549) ซึ่งตามแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1973) สมรรถนะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี รวมถึงการทำงานเป็นทีม จะส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารจึงมีความสำคัญและจำเป็นมีผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยนโยบาย และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงพลิกผัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ทั้งในด้านของสมรรถนะที่อยู่ในตนเอง และด้านของสมรรถนะที่จะต้องให้เกิดขึ้นกับบุคคลในองค์กรหรือสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ โดยทุก

องค์ประกอบเหล่านี้มีความจำเป็นและสำคัญ เพื่อยกระดับองค์กรให้เข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่พลิกผัน (กัญญาธิษฐ์ ชุนประดิษฐ์, 2562)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกรู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) และเปรียบเทียบระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกรู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองปรางกรู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ให้เป็นผู้บริหารมีสมรรถนะสามารถบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland) รวมทั้งสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงการบริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จาก ศิริินาถ ทับทิมใส (2563) เบญจมาศ ต้นสูงเนิน (2564) ยุพา มั่นเขตกิจ (2565) อัญชลีภรณ์ คำภีระ (2564) หนูกัญต์ ปาโส (2562) เพื่อกำหนดกรอบของความหมายในแต่ละด้านให้สอดคล้องกับบริบทยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) สรุปได้องค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี และ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกรู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกรู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 616 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 234 คน ซึ่งใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากการเปิดตาราง สำเร็จรูปของ Cohen (Cohen, et.al. 2018) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษา คือ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ เป็นชั้นในการแบ่ง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) และเทียบสัดส่วนเพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูผู้ตอบแบบสอบถาม จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ	133	40
โรงเรียนเทพศิรินทร์สมุทรปราการ	125	35
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ	123	31
โรงเรียนปทุมคงคา สมุทรปราการ	97	48
โรงเรียนมัธยมวัดด่านสำโรง	80	42
โรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์	58	38
รวม	616	234

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้าน

การประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ทั้ง 4 ด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างคำถามในแบบสอบถาม ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) สร้างแบบสอบถามระดับทักษะของครูส่ววิทยาเขตเมืองปราชญ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โครงสร้างหลักวิชาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) ซึ่งพบว่า ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.985

6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ คือโรงเรียนสมุทรปราการ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) ซึ่งได้เท่ากับ .962 ซึ่งถือว่ามีความสูงพอที่จะนำแบบสอบถามทั้งฉบับไปใช้จริงได้

7) วิเคราะห์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อจัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนในส่ววิทยาเขตเมืองปราชญ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form ไปยังกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 234 คน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครูในสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในการจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form ระหว่างเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

4.3 ผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

4.4 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 234 ฉบับ และทำการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 234 ฉบับ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ในเรื่องทัศนคติของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยภาพรวมและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

5.4 เปรียบเทียบทัศนคติของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ตามทัศนคติของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

5.5 เปรียบเทียบระดับทัศนคติของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ตามทัศนคติของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Schefft's method)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 ส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 และส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	102	43.60
สูงกว่าปริญญาตรี	132	56.40
รวม	234	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	76	32.50
5 – 10 ปี	122	52.10
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	36	15.40
รวม	234	100.00
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดกลาง	38	16.20
ขนาดใหญ่	90	38.50
ขนาดใหญ่พิเศษ	106	45.30
รวม	234	100.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับทัศนคติของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, $SD = .37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, $SD = .40$) รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} =$

4.66, $SD = .37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.61$, $SD = .38$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education)	ระดับทักษะของครู		
		$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง	4.66	.37	มากที่สุด
2	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.61	.38	มากที่สุด
3	ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี	4.67	.40	มากที่สุด
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.66	.33	มากที่สุด
รวม		4.65	.37	มากที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษาที่พลิกผัน	วุฒิการศึกษา					
		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		<i>t</i>	<i>p</i>
		$\bar{x}$	<i>SD</i>	$\bar{x}$	<i>SD</i>		
1	ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง	4.65	.33	4.67	.40	-.494	.622
2	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.61	.28	4.60	.44	-.095	.924
3	ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี	4.68	.32	4.64	.46	-.725	.469
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.64	.32	4.68	.33	-.969	.344
	รวม	4.64	.29	4.65	.39	-.124	.902

4. ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิก ผัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มี ทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4) จึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's Post hoc Comparison) ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้าน	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษาที่พลิกผัน	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	p
		น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป			
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง	4.54	.44	4.75	.32	4.64	.31	7.948*	.000
2	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.48	.50	4.68	.28	4.64	.31	7.071*	.001
3	ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี	4.53	.59	4.73	.27	4.65	.28	6.222*	.002
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.55	.36	4.74	.30	4.65	.27	8.470*	.000
	รวม	4.52	.44	4.72	.27	4.64	.27	8.303*	.000

* $p < .05$

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันในภาพรวม

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{x}$	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		4.52	4.72	4.64
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.52	*		
2. 5 – 10 ปี	4.72			
3. มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.64			

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) ต่างกัน โดยภาพรวม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

5. ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (ดังตารางที่ 6) จึงเปรียบเทียบกับวิธีของเซฟเฟ ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education)	ขนาดสถานศึกษา						F	p
		ขนาดกลาง		ขนาด					
				ขนาดใหญ่		พิเศษ			
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1.	ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง	4.58	.58	4.92	.17	4.47	.26	53.247*	.000
2.	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.37	.61	4.86	.18	4.48	.26	45.406*	.000
3.	ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี	4.52	.75	4.90	.14	4.49	.25	36.257*	.000
4.	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.59	.38	4.92	.12	4.47	.28	78.865*	.000
	รวม	4.52	.57	4.90	.12	4.48	.22	58.402*	.000

* $p < .05$

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของของทักษะของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.52	4.90	4.48
1. ขนาดกลาง	4.52		*	
2. ขนาดใหญ่	4.90			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.48			

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ต่างกัน โดยภาพรวม พบว่าแตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ 1) ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง มีทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกับครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง และ 2) ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกับครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดย ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับทักษะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

การอภิปรายผล

1. ระดับทักษะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามนโยบายชาติที่ได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ฉะนั้นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำมาใช้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดรับกับความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งตรงกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ

สังคมปัจจุบัน โดยต้องเป็นการทำงานที่มีความรวดเร็ว ทันสมัย และยังคงต้องมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพิชญ์สินี โกชนกุล (2564) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีทัศนะต่อสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารคือสัญลักษณ์ขององค์กรต้องมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการบริหารสถานศึกษา

2. เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ตามทัศนะของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ในสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นตรงกันว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรประพฤติปฏิบัติในการพัฒนาและบริหารงานในช่วงสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้มีการทำงานเกิดความคล่องตัว ทันสมัย เป็นลำดับขั้นตอน ส่งผลให้องค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ยุพา มั่นเขตกิจ (2565) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุทธศยา สุขสำราญ (2560) สมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองสู่ศตวรรษที่ 21 พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ในสหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่ามีการปรับตัวที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อวิธีการดำเนินงาน และมาตรฐานของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และอาจได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารสถานศึกษา

ให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก สามารถรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ พฤติกรรมแต่ละบุคคล และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รวมถึงสมรรถนะของผู้บริหารได้โดยอาศัยเวลาหรือประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย สอดคล้องกับ พรพิมล วรโยธา (2560) ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ หทัยพัชร ทองเดช (2560) ศึกษาการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีสังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน (Disruptive Education) ในสหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่สังกัดขนาดศึกษาต่างกัน มีบริบทของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีโครงสร้างของการบริหารงานแตกต่างกัน รวมถึงสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านบุคลากร ความพร้อมด้านทรัพยากร สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี โครงสร้างองค์การและโครงสร้างการบริหารเป็นระบบ ส่งผลให้การบริหารจัดการคุณภาพได้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าและผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สะท้อนถึงโอกาสในการแสดงความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ วิมลรัตน์ ศรีสำออง และรชฏ สุวรรณภู (2557) ศึกษาสมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวัชรพงษ์ อัยวงศ์ (2561) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความรู้ในการบริหารงานในยุคการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงศักยภาพ รวมถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อบริหารงานและหน้าที่รับผิดชอบต่าง ๆ ในสถานศึกษา อีกทั้งยังต้องเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการงานที่ตรงกับความถนัด ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรอบรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย รู้จักโปรแกรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำสื่อ นวัตกรรมในรูปแบบออนไลน์ หรือโปรแกรมวัดและประเมินผลที่นำมาใช้ในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาเกิดความสะดวกคล่องตัว และสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูล กิจกรรม และการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความน่าสนใจทั้งด้านเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ รวมถึงมีการพิจารณาสื่อที่เหมาะสมในการเสนอสู่สาธารณชน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความคิดเห็นที่แตกต่าง และข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำมาไตร่ตรอง และใช้ทักษะกระบวนการในการคิดพิจารณา ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน กับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพดีเลิศ (Best practice) และโรงเรียนทั่วไปว่ามีประสิทธิภาพต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณิชฐ์ ขุนประดิษฐ์. (2562). การศึกษาสมรรถนะหลักสูตรของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- เบญจมาศ ต้นสูงเนิน. (2564). องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 13(1), 22-40.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2562). เปลี่ยนมุมมองการบริหารองค์กรการศึกษาในโลก Disruptive. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(2), 76.
- พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ. (2560). การพัฒนาสมรรถนะหลักและประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 31(100), 19-23.
- พิชญ์สินี โภชนกุล. (2564). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15 (3), 43.
- พรพิมล วรโยธา. (2560). สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8, 65.

- ยุพา มั่นเขตกิจ. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผันตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 89.
- วัชรพงษ์ อัยวงศ์. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิมลรัตน์ ศรีสำอางค์ และ รชฏ สุวรรณภู. (2560). สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 17(3), 82-83.
- ศิริินนาถ ทับทิมใส. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค “การศึกษาที่พลิกผัน”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธศยา สุขสำราญ. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการ ศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง สู่ศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- หทัยพัชร ทองเดช. (2560). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หนูกันท์ ปาโส. (2562). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), 62-70.
- อัญชลีภรณ์ คำภีระและ ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(4), 1318-1332.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather than for “Intelligence”. *American Psychologist*, 28, 1-14.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน
โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีนทร์
Factors Affecting the Administrative Effectiveness
of Enrichment Science Classroom Project Schools
in Nakhonchaiburin Group

เนตรทราย สุขนาแซง^{1*} และ เพ็ญนภา สุขเสริม²

Natesai Suknasaeng^{1*} and Pennapa Sukserm²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Graduate student of Master degree in Educational Administration,
Faculty of Education Rajaphat Chaiyaphum University.

² Lectural in Educational Administration, Faculty of Education Rajaphat Chaiyaphum University.

* Corresponding Author: natenaka@hotmail.com

(Received: 2023-04-07; Revised: 2023-04-11; Accepted: 2023-05-25)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีนทร์ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีนทร์ 3) สร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีนทร์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 226 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan และการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ใช้จังหวัดเป็นชั้นในการแบ่ง เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง .60-1.00 และค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r=0.868$) 3) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านครู (X_2) ปัจจัยด้านหลักสูตร (X_1) ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน (X_5) และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ (X_4) ร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 81.6 ($R^2=.816$) มีสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Y = -.431 + .569 (X_2) + .234 (X_1) + .212 (X_5) + .085(X_3)$$

$$Z = .512(ZX_2) + .207 (ZX_1) + .187(ZX_5) + .082 (ZX_3)$$

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์, นครชัยบุรินทร์, การบริหารงานโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of the factors affecting administrative effectiveness of the enrichment science classroom project schools, 2) to study the relationship between factors and the administrative effectiveness of enrichment science classroom project schools, and 3) to create the predictive equations for administrative effectiveness of enrichment science classroom project schools. The samples were 226 of school administrators and science and technology teacher group acquiring by employing Krejcie & Morgan's formula and using stratified random sampling technique, classified by province. The research instrument utilized for data collection was 5-point rating scale questionnaires which were approved by five experts with an index of congruence between .60-1.00 and the reliability value of .98. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation,

Pearson's Product-Moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

Findings revealed that; 1) level of the factors affecting administrative effectiveness of the enrichment science classroom project schools in Nakhonchaiburin group's average was at the highest, 2) the relationship between factors and administrative effectiveness of the enrichment science classroom project schools in Nakhonchaiburin group was high noticed by the positive correlation ($r=.868$), and 3) the predictable factors of administrative effectiveness of the enrichment science classroom project schools in Nakhonchaiburin group were significance at the level of .05 - teacher aspect (X_2), curriculum aspect (X_1), student recruitment and selection aspect (X_5), and instructional management aspect (X_4). The predictability of the administrative effectiveness was 81.6% ($R^2=.816$). The construction of the equation in standardized and unstandardized scores were as followed:

$$Y = -.431 + .569 (X_2) + .234 (X_1) + .212 (X_5) + .085(X_3)$$

$$Z = .512(ZX_2) + .207 (ZX_1) + .187(ZX_5) + .082 (ZX_3)$$

Keyword: the effectiveness, enrichment science classroom, Nakhonchaiburin group, school administration.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสามกำหนดไว้ว่า "การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ" และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 10 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงส่งเสริมให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเปิดห้องเรียนพิเศษ เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยหลักเกณฑ์การเปิดห้องเรียนพิเศษ สถานศึกษาต้องมีความพร้อมทางด้านบุคลากร นักเรียน การระดมทรัพยากร แผนการจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และด้านบริหารจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จึงดำเนินงานโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีโรงเรียนในโครงการ 220 แห่ง โดยบริหารจัดการในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือจำนวน 9 เครือข่าย แบ่งตามเขตภูมิศาสตร์ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ พิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านโรงเรียน 2) มาตรฐานด้านนักเรียน 3) มาตรฐานด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน โดยปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียนเป็นปัจจัยแรกที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยมีวิธีการและแนวทางในการเสาะหาอัจฉริยภาพของนักเรียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ นักเรียนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นระบบ สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย เอาใจใส่ในการเรียน ให้ความร่วมมือกับการจัดการเรียนการสอน(ธงชัย ชิวปรีชา, 2555) และแนวคิดของ วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557) กล่าวถึงปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารหรือพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่โรงเรียน มีภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านครู ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเสริมสร้างการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่พอใจเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะการพัฒนาใด ๆ มิได้

เกิดขึ้นจากกระบวนการนั้น ๆ โดยตรง หากแต่จะต้องเกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศ และเงื่อนไขที่สอดคล้องเหมาะสม และอีกปัจจัยที่ขาดไม่ได้คือปัจจัยด้านหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารต้องร่วมมือกับบุคลากรวิเคราะห์สภาพปัญหาและความพร้อมของโรงเรียน เพื่อจัดทำหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งประเมินผลการใช้หลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านหลักสูตร (จินตนา ถาคำ, 2561; ฤทธา ศิลาจันทร์, 2560) 2. ปัจจัยด้านครู (จินตนา ถาคำ, 2561; พรชัย อินทร์ฉาย, 2549; สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2559) 3. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ (เกวลิณ ไชยสวัสดิ์, 2557) 4. ปัจจัยด้านผู้บริหาร (เกวลิณ ไชยสวัสดิ์, 2557; ชัยยศ จระเทศ, 2558; อาทิตย์ อาจหา, 2558) 5. ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน (ณฐกรณ์ คำชะอม, 2562; ธงชัย ชิวปรีชา, 2555) โรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มนครชัยบุรินทร์ ประกอบด้วย 4 จังหวัดคือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ดำเนินงานโครงการ 14 โรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีบริบทหลายด้านแตกต่างกันในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน จากหลักการที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านหลักสูตร 2. ปัจจัยด้านครู 3. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ 4. ปัจจัยด้านผู้บริหาร 5. ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน โดยมุ่งหวังที่จะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ มีความสัมพันธ์ทางบวก

2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรจากโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 14 โรงเรียน ประกอบ ผู้บริหาร และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมจำนวนทั้งสิ้น 541 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรจากโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ จำนวน 14 โรงเรียน ประกอบ ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 226 คน โดย 1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) 2) สุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัด (strata) เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง 3) เทียบจำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละชั้นภูมิให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ ดังนี้ 1) จังหวัดนครราชสีมา 5 โรงเรียน ประชากร 216 คน กลุ่มตัวอย่าง 90 คน 2) จังหวัดชัยภูมิ 3 โรงเรียน ประชากร 109 คน กลุ่มตัวอย่าง 45 คน 3) จังหวัดบุรีรัมย์ 3 โรงเรียน ประชากร 102 คน กลุ่มตัวอย่าง 43 คน และ 4) จังหวัดสุรินทร์ 3 โรงเรียน ประชากร 114 คน กลุ่มตัวอย่าง 48 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดของตามแนวของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) มาตรฐานด้านโรงเรียน 2) มาตรฐานด้านนักเรียน 3) มาตรฐานด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 16 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์สร้างขึ้นโดยการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านหลักสูตร 2) ปัจจัยด้านครู 3) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 5) ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน จำนวน 45 ข้อ โดยที่แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.98 แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .402-.805 และแบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .429-.810

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ จำนวน 14 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 226 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 226 ฉบับ แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ได้กลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2564)

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบถามจำนวน 226 คน โดยจำแนกเป็นจำนวนผู้บริหารและครู จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุดจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 39.83 รองลงมาคือจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.23 จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 19.91 และจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.03 ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.81$, $SD = 0.42$) รองลงมาคือมาตรฐานด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.47$) และมาตรฐานด้านโรงเรียน ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.43$) ตามลำดับ

3. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.30$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.37$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะนักเรียน ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.34$) และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.37$) ตามลำดับ

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X_total	Y_total
X ₁	1	.800**	.641**	.688**	.726**	.878**	.805**
X ₂		1	.633*	.728**	.787**	.905**	.877**
X ₃			1	.719**	.593**	.830**	.649**
X ₄				1	.664**	.874**	.669**
X ₅					1	.862**	.789**
X_total						1	.868**
Y_total							1

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (X_total) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ (Y_total) โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy}=.868$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายด้านเรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านครู (X₂) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ (Y_total) ($r=.877$) ปัจจัยด้านหลักสูตร (X₁) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ (Y_total) ($r = 0.805$) และปัจจัยด้านด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียนคุณลักษณะของนักเรียน (X₅) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ (Y_total) ($r = 0.789$) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ โดยใช้วิธี Stepwise ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวพยากรณ์ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ โดยวิธี Stepwise

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	P-Value
	B	S.E. _B	β		
ค่าคงที่	-.431	.169		-2.549	.011*
X ₂	.569	.063	.512	9.088	.000*
X ₁	.234	.058	.207	4.015	.000*
X ₅	.212	.056	.187	3.820	.000*
X ₃	.085	.041	.082	2.083	.038*
R = .903, R ² = .816, Adjusted R ² = .813, S.E.est = .16527, F = 244.836					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์พบว่าเรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านครู (X₂) ปัจจัยด้านหลักสูตร (X₁) ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน (X₅) และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ (X₃) สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ (R²) ได้ร้อยละ 81.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบการคะแนนดิบและสมการคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = -.431 + .569 (X_2) + .234 (X_1) + .212 (X_5) + .085(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .512(ZX_2) + .207 (ZX_1) + .187(ZX_5) + .082 (ZX_3)$$

การอภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้

1.ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ มีความมุ่งมั่น กำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติให้ชัดเจน สร้างความตระหนักให้บุคลากรของโรงเรียนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเห็นความสำคัญ และคุณค่าของการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สนับสนุนด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ขอความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้กับนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย หน่วยงานต่างๆ ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง จัดให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอก ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีแนวใหม่ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย และตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย ชิวปรีชา (2555) ได้กล่าวถึง ปัจจัยการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากร นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ จำเป็นต้องมีแผนในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการสอน ดำเนินงานห้องเรียนพิเศษด้วยความเร่งรัดและชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ผู้บริหารโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์จำเป็นต้อง มีความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในอุดมการณ์และเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนตามวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ มีศักยภาพในการสร้างเครือข่าย สามารถบริหารจัดการให้มีการประสานขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษา ศูนย์วิจัย และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศได้อย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ อินสุชิน (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านผู้บริหาร รองลงมา คือ ด้านครู และด้านที่มีระดับต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน

และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัตน์ พงษ์มิตร (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารหรือพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารจะต้องฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่โรงเรียน มีภาวะผู้นำประยุกต์ความรู้ความสามารถทำให้การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร

2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy}=0.868$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายด้านเรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านครู (X_2) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ (Y_{total}) ($r=0.877$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ มีความรู้ มีความเข้าใจ เชื่อมั่น ศรัทธา ในอุดมการณ์การพัฒนานักเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ทำวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์จนสามารถทำให้นักเรียนทำโครงงานวิทยาศาสตร์ได้ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนห้องเรียนพิเศษทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านโรงเรียน 2) มาตรฐานด้านนักเรียน 3) มาตรฐานด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2559) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจในงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่า เมื่อพฤติกรรมการสอนของครูสูง จะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในงานของครูสูงด้วยเช่นกัน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านหลักสูตร (X_1) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ (Y_{total}) ($r = 0.805$) สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ถาคำ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเปิดสอนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าหลักสูตรห้องเรียนพิเศษมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการเปิดสอนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ปัจจัยด้าน

ด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน (X_5) กับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ (Y_{total}) ($r = 0.789$) สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกรณ์ คำชะอม (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จำนวน 220 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมมี 13 องค์ประกอบ พบว่า การสรรหาและคัดเลือกนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 1 ต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

3. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีปัจจัย 4 ปัจจัย ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยด้านครู (X_2) ปัจจัยด้านหลักสูตร(X_1) ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน(X_5) และ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ (X_4) มีอำนาจในการพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียน ร้อยละ 81.6 ($R^2=.816$) เมื่อพิจารณาพบว่า

1.ปัจจัยด้านครู เป็นปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูมีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ พัฒนาวิธีการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนจนสามารถทำให้นักเรียนทำโครงการวิทยาศาสตร์ได้ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ พวงมาลัย (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านครูผู้สอนสะท้อนคุณภาพการบริหารงานโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์เนื่องจากครูผู้ถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะผ่านกระบวนการสรรหาและคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษมาแล้วระดับหนึ่ง แต่การถ่ายทอดความรู้ของครูจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการต่อยอดความรู้ในระดับสูงได้อย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย อินทร์ฉาย (2549) ได้ศึกษารูปแบบการ

บริหารงานการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต พบว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียน การสอนให้ประสบผลสำเร็จ การที่จะดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครูที่อยู่ในโครงการจึงต้องสรรหาให้มีคุณสมบัติที่เพียงพอ จัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดค้น วิเคราะห์ วิจัย เพื่อค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ได้ สามารถ พัฒนาผู้เรียนให้ประเมินค่าได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.ปัจจัยด้านหลักสูตร มีอำนาจในการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการ ห้องเรียนพิเศษ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ เป็นอันดับที่สอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารร่วมกับบุคลากร วิเคราะห์สภาพปัญหาและความพร้อมของโรงเรียน เพื่อจัดทำหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ เป็นหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมมีความยืดหยุ่น หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญพร้อม ทั้งจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตร อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธา ศิลาจันทร์ (2560) ได้ทำศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มี 7 องค์ประกอบและ 1 ใน 7 องค์ประกอบคือ การ พัฒนาหลักสูตร หลักสูตรเป็นแม่แบบที่จะเป็นตัวชี้ไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาหรือเป็น ตัวกำหนดทิศทางของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ หลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3.ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียน มีอำนาจในการ พยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ เป็นอันดับ ที่สาม ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนโดยมีวิธีการอย่างเป็นระบบในการเสาะหา อัจฉริยภาพของนักเรียน คัดเลือกนักเรียนโดยใช้กระบวนการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอนสองคล้องกับ แนวคิดของธงชัย ชิวปรีชา (2555) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของ โครงการห้องเรียนพิเศษไว้ 5 ประการเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานในห้องเรียนพิเศษให้บรรลุผล สำเร็จ คือ 1) กระบวนการสรรหาและคัดเลือกนักเรียนที่ดี 2) หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนที่ดี 3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เก่งและดี 4) สื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ดี 5) ระบบบริหารจัดการที่ดี

4.ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ มีอำนาจในการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ เป็นอันดับที่สุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำโครงงานและทำวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกลวิน ไชยสวัสดิ์(2557) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ โรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและความพร้อมของบุคลากร องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการและศักยภาพของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและองค์ประกอบที่ 4 ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรินทร์ พบว่า ปัจจัยด้านครูเป็นตัวแปรที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ควรมีการกำกับให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูให้มีความรู้ มีทักษะการใช้เครื่องมืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์จนสามารถทำให้นักเรียนทำโครงงานวิทยาศาสตร์ได้ และควรมีนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดอบรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

1.2 ปัจจัยด้านหลักสูตรเป็นตัวแปรรองลงมาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ดังนั้น โรงเรียนที่เปิดโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ควรนำปัจจัยด้านหลักสูตรมาปรับใช้โดยผู้บริหารร่วมกับบุคลากรวิเคราะห์สภาพปัญหาและความพร้อมของโรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร ติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ มีประเมินผลการใช้หลักสูตร หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนควรเป็นแบบบูรณาการความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มีความยืดหยุ่น หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.3 ปัจจัยด้านการสรรหาและคัดเลือกนักเรียน คุณลักษณะนักเรียน เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญลำดับถัดมา ดังนั้น โรงเรียนควรคัดเลือกนักเรียนโดยมีวิธีการอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการตรวจสอบที่ใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

1.4 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอีกตัวแปรที่ส่งผลประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ดังนั้น โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำโครงงานและทำวิจัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ของภูมิภาคหรือของประเทศ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสมบูรณ์

2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ (R^2) ได้ร้อยละ 81.6 ดังนั้นจึงควรศึกษางานวิจัยเพิ่มเติมเพื่อค้นหาตัวแปรด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559. สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2564). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติพงษ์ อินสุจิน. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา*.

- เกวลิน ไชยสวัสดิ์. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ห้องเรียนพิเศษ โครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 12(2), 135-146.
- จินตนา ถาคำ. (2561). ปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเปิดสอนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ -คณิตศาสตร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 8(1), 137-158.
- ชัยยศ จระเทศ. (2558). การส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวชิรวิทย์. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.
- ณฐกรณ ดำชะอม. (2562). การบริหารจัดการห้องเรียน พิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จำนวน 220 โรงเรียน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 872-886.
- ทิพวรรณ พวงมาลัย. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 14(27), 57-65.
- ธงชัย ชิวปรีชา. (2555). *แนวทางการบริหารจัดการโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์*. เอกสารประกอบการประชุมผู้แทนเครือข่ายโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 8-10.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรชัย อินฉาย. (2549). *รูปแบบการบริหารงานการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฤทธา ศิลาจันทร์. (2560). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์. *JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE*, 11(2), 11-22.
- วิรัตน์ พงษ์มิตร. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, (พิเศษ)*, 359-371.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2559). ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE*, 10(2), 297-310.
- อาทิตย์ อัจฉาญ. (2558). *การส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวชิรวิทย์.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรม
การประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหา
และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

Need Assessment in Integrating Diffusion of Innovation with
Public Relations for Raising Awareness and Understanding of
the Problems and Development of Southern Most Provinces

ศศิพิชญ์ นิลไพรัช^{1*}, วิชัย นภาพงษ์², วสันต์ อติศัพท์³, และ ชิดชนก เจริญเชาว์⁴

Sasipit Ninpairat¹, Wichai Napapongs², Wasant Atisabda³, and
Chidchanok Churngchow⁴

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²รองศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

⁴รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹PhD student Educational Leadership and Innovation,

Faculty of Education Prince of Songkhla University

Associate Professor Faculty of Education Prince of Songkhla University

Assistant professor Department of Education Walailak University

Associate Professor Dr. Faculty of Education Prince of Songkhla University

* Corresponding Author : sasix2@hotmail.com

(Received: 2023-03-27; Revised: 2023-04-07; Accepted: 2023-06-02)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บัณฑิตอาสา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนาและประชาชนทั่วไปใน 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 384 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan (1970) และทำการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือ

ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.69 ถึง 0.94 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมสภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 ด้านองค์ประกอบของเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยรวมสภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 2 ด้านองค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ โดยรวมสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง อันดับที่ 3 ด้านการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยรวมสภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ การแพร่กระจายนวัตกรรม

Abstract

The purpose of this study was to assess the need of innovative propagation for public relations in order to raise the awareness and understanding of the problems and development of the southern most provinces. The sample groups used in this research were staff in the relevant departments, a total of 384 local leaders, local leaders, religious leaders and ordinary people in Pattani, Yala and Narathiwat. The sample size was determined by using tables of Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan and employing accidentally simple sampling as technique. The research tool was a 5- rating scale questionnaire with Index of Item Objective Congruency (IOC) between 0.69 and 0.94 and a confidence value of 0.97. The statistics used to analyze the data consisted of percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) analysis. The results of the research were as follows: the assessment of the need for the spread of innovation for public relations in order to raise the awareness and understanding of the

problems and development of the southern most provinces as a whole was at a high level – (1) the content and pattern of the public relations from the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC) was at a high level, whereas the reality was moderate, (2) the innovation diffusion and public relations technology was at a high level overall, whereas the reality was also at moderate, and (3) the perceptions of the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC) affecting public perception overall was at a high level while the reality was still moderate.

Key words: Assessment of needs, Public relations innovation, Diffusion of Innovation

บทนำ

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ในภาพรวมทั่วไปจะดูเสมือนสถานการณ์ยังคงความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เกิดจากผู้ก่อเหตุรุนแรงยังคงความพยายามที่จะทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์ และตอบโต้เจ้าหน้าที่รัฐในทุกโอกาส ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้สื่อ ประเภทต่างๆ สามารถนำเสนอข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว แต่ขาดการวิเคราะห์ ข้อเท็จจริงทำให้สังคมส่วนใหญ่รับรู้เฉพาะเหตุความรุนแรงในพื้นที่ (ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2562) ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) เป็นปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับหลากหลายมิติ ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขด้วยสันติวิธี ซึ่งถือเป็นโจทย์ที่ท้าทาย จำเป็นต้องใช้สติและเหตุผลโดยปราศจากอคติในการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบคอบและรอบด้าน เพื่อที่จะเข้าใจปัญหาได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ในอันที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแนวทางแก้ไขเชิงนโยบายที่นำไปปฏิบัติแล้วเกิดประสิทธิผล ทำให้ความรุนแรงลดระดับลงจนสถานการณ์กลับคืนสู่สภาวะปกติได้ในที่สุด ทั้งนี้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติที่สำคัญยิ่งปัญหาหนึ่ง ที่มีการกำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลหลายชุดที่ผ่านมา แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน มีความสลับซับซ้อน อีกทั้งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปด้วยความยากลำบาก และยังไม่มีความหวังว่าจะยุติลงได้โดยง่าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก (ศูนย์ศึกษา

ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2562) แนวโน้มสถานการณ์ในระยะต่อไป จากสถานการณ์และปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ปัญหาที่ยืดเยื้อมานานส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจของการใช้ความรุนแรงด้วยการปลุกฝังอุดมการณ์การต่อสู้แก่เยาวชนและปัญญาชนอย่างต่อเนื่อง โดยการนำประเด็นประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ และหลักศาสนาที่บิดเบือนจากหลักคำสอนที่ถูกต้อง สร้างเป็นวาทกรรมขยายแนวร่วมในพื้นที่ นอกจากนี้ได้มีความพยายามกระตุ้นให้เกิดการแบ่งแยกทางสังคม ทำให้ไม่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสังคมที่มีความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมได้ นำไปสู่วิถีชีวิตสังคมเชิงเดี่ยว

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในฐานะส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเชื่อมโยงสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และกลุ่มประเทศในโลกมุสลิม เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือศาสนาอิสลาม ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล เพื่อป้องกันการถูกชักจูงให้เกิดความแตกแยกจากข้อมูลที่ถูกบิดเบือนโดยกลุ่มผู้ไม่หวังดี หรือข้อมูลเชิงลบที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และประการสำคัญ คือ การทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารส่งถึงกลุ่มเป้าหมายได้สะดวก รวดเร็ว มีความทันสมัยครอบคลุมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พ.ร.บ.การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553)

โครงการบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ จึงเป็นพันธกิจที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน โดยการจ้างงานบัณฑิตซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปให้อาศัยอยู่ในพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพบัณฑิตให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้ประชาชนในหมู่บ้าน โดยภารกิจหลักของบัณฑิตอาสา คือ การทำงานประสานกับองค์กรหน่วยงานราชการในพื้นที่ การเก็บข้อมูลในพื้นที่ และการปฏิบัติงานสนับสนุนกิจการโครงการของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจำนวนบัณฑิตอาสาฯ ที่ปฏิบัติงานมีครอบคลุมทุกพื้นที่และเปรียบเสมือนเป็นผู้แทนของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างใกล้ชิด พร้อมมีศักยภาพในการประสานงานได้เป็นอย่างดีสามารถเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้าง

การรับรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่าประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม /โครงการ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับมาก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า จากการที่ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากกิจกรรม /โครงการ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งจากประสบการณ์ของตนเองและการเผยแพร่ของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง จึงมีทัศนคติที่ดีต่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม/โครงการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการเกิดทัศนคติที่ได้กล่าวว่า ทัศนคติของบุคคลส่วนหนึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติที่มีอยู่เดิม รวมทั้งจากสื่อมวลชน ดังนั้นประชาชนก็อาจจะมีทัศนคติที่ดีต่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม/โครงการ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นเสมือนการย้ำทัศนคติที่มีอยู่ให้เป็นไปในทิศทางเดิม คือ มีทัศนคติในทางที่ดี (วสันต์ อดิศักดิ์ และ โอภาส เกาไศยภรณ์, 2561) นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ด้านนโยบายจากงานวิจัยที่กำหนดไว้ว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประการแรก คือ การแก้ปัญหาต้องเน้นการใช้ไม้อ่อนมากกว่าใช้ไม้แข็ง ประการที่สอง เจ้าหน้าที่รัฐต้องพัฒนาระบบการข่าวกรองอย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สามการประชาสัมพันธ์ต่อกลุ่มเป้าหมาย ต้องยึดแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพราะชาวมุสลิมมีความเชื่อไม่ถึงไม่ใช้ญาติก็พี่น้องกัน ประการที่สี่ เจ้าหน้าที่รัฐทุกหน่วยงานต้องทำงานไปในทิศทางเดียวกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ใช้แนวทางสันติวิธีและมีความยุติธรรม โดยมีการประเมินผลของคนในพื้นที่ที่เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ควรกำหนดยุทธศาสตร์ด้านระบบการข่าวกรองให้ได้รับการแจ้งเตือน เพื่อการเตรียมความพร้อมและพัฒนา ขึ้นด้วยการปฏิบัติการข่าวสู่มวลชนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์บนพื้นฐานความพอดีต่อประชาชนในพื้นที่ (บุญเอื้อ บุญฤทธิ์, 2556)

การบูรณาการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ Zhao and de Pablos (2011) อธิบายว่า บุคคลเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ของการยอมรับเทคโนโลยีจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ตัวแปรนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการใช้บริการเทคโนโลยีใหม่ ๆ ของผู้ใช้บริการ (Mun et al., 2006) และยังพบว่านวัตกรรมไม่เพียงมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ใช้ในการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ แต่ยังพบว่านวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงอย่างมากต่อความคาดหวังในการทำงานความคาดหวังในความพยายามและความเข้ากันได้อีกด้วย (Oliveira et al., 2016)

ดังนั้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น จะสามารถนำไปสู่การกำหนดทิศทางการดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ที่จะสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้แก่ประชาชนในพื้นที่และต่อสาธารณะ ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ช่วยลดช่องว่างระหว่างภาครัฐกับประชาชน ลดการแทรกแซงให้เกิดความเห็นต่างจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ ประชาชนสามารถเข้าใจถึงทิศทางการปฏิบัติงานของภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บัณฑิตอาสา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไปใน 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 คน ได้จากฐานประชากร 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีอายุระหว่าง 15-69 ปี โดยจังหวัดปัตตานี มีจำนวน 276,999 คน จังหวัดยะลา จำนวน 258,928 คน และจังหวัดนราธิวาส 218,452 คน รวม จำนวน 754,379 คน (ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2563) จากนั้นทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan. 1970 (อ้างถึงใน อีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และทำการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidentally simple sampling) ซึ่งจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 305 ชุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ Zhang, Z. (2010) มี 3 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ความต้องการในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสภาพที่เป็นจริงในการกระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่า 0.69 ถึง 0.94 และ ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยร่วมกับตัวแทนบัณฑิตอาสาฯ ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนเมษายน พุทธศักราช 2563 ถึง เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2563 จากบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บัณฑิตอาสาฯ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไปใน 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 คน แล้วจึงนำ แบบสอบถามที่ได้รับ กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัส เพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธี Priority needs index (PNI) ซึ่งเป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิมโดย นางลักษณวีรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่ เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{Modified}} = (I - D) / D$$

PNI_{Modified} หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของความคาดหวัง

D หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่เป็นจริง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 62.95 เป็นเพศชาย จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 37.04 มีช่วงอายุระหว่าง 30-39 จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 45.57 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 40-49 จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.27 และ ช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.36 ตามลำดับ เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 77.70 และนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 40.98 รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.02 และ จังหวัดยะลา จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ มีช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 5 ปี จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 89.84 มีสถานภาพสมรส จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 70.16 โสด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 24.92 ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 46.56 รองลงมาคือ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 และ ค้าขาย/อาชีพอิสระ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.77 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาช่วงชั้นปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 40.33 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 22.95 และ ประถมศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.49 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 69.18 รองลงมาคือ 1-5,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.44 และ 10,001-15,000 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.82 ตามลำดับ

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ด้านที่ 2 องค์ประกอบของเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ด้านที่ 3 องค์ประกอบของช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ด้านที่ 4 องค์ประกอบของลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ ที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชน

ด้านที่ 5 องค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรม

การประชาสัมพันธ์สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	M	SD	M	SD	I-D	$PNI_{modified}$ ((I-D)/D)	ลำดับ
ด้านที่ 1	2.50	0.35	4.45	0.33	1.95	0.78	3
ด้านที่ 2	2.49	0.36	4.48	0.35	1.99	0.80	1
ด้านที่ 3	2.53	0.37	4.49	0.36	1.96	0.77	4
ด้านที่ 4	2.53	0.34	4.49	0.36	1.96	0.77	5
ด้านที่ 5	2.48	0.35	4.46	0.36	1.98	0.80	2

2.1 ด้านการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยรวมสภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $SD = 0.33$) สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.50$, $SD = 0.35$) มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 5 ($I-D = 1.95$, $PNI_{modified} = 0.78$)

2.2 ด้านองค์ประกอบของเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยรวมสภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก ($M = 4.48$, $SD = 0.35$) สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.49$, $SD = 0.36$) มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 ($I-D = 1.99$, $PNI_{modified} = 0.80$)

2.3 ด้านองค์ประกอบของช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.49$, $SD = 0.36$) สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.53$, $SD = 0.37$) มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 4 ($I-D = 1.96$, $PNI_{modified} = 0.77$)

2.4 ด้านองค์ประกอบของลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ ที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.49$, $SD = 0.36$) สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.53$, $SD = 0.34$) มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 3 ($I-D = 1.96$, $PNI_{modified} = 0.77$)

2.5 ด้านองค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.46, SD = 0.36$) สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.48, SD = 0.35$) มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 2 ($I-D = 1.98, PNI_{modified} = 0.80$)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีค่า $PNI_{modified}$ เป็นลำดับที่ 1 ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ เป็นลำดับที่ 2 และ ด้าน การรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นลำดับที่ 3

การอภิปรายผล

จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ สำหรับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าประชาชนมีความต้องการให้ดำเนินการสูงกว่าสภาพการดำเนินการในปัจจุบันในทุกประเด็น แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความสนใจในเรื่องของการสื่อสารเพื่อสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา ภูใหญ่ และคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาในประเด็น การสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มย่อยหรือชุมชน เพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือและเป้าหมายการขับเคลื่อน มุมมองสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลการวิจัย พบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสันติภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่เชื่อมประสานคนเข้าด้วยกันได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การรณรงค์ส่งสารเชิงบวกเพื่อลดความเกลียดชังในสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการออกแบบกราฟฟิกเป็นสื่อกลางในการสะท้อนตัวตนของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อาชารินทร์ แป้นสุข (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ของผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ ที่มีบัณฑิตอาสา เครือข่ายผู้นำชุมชน และเครือข่ายเยาวชน เป็นตัวเดินเรื่องในการดำเนินการ สามารถสร้างความรักความเข้าใจให้กับชุมชนผ่านกระบวนการสื่อสารที่กำหนดได้ ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาที่พบว่าทั้งรูปแบบสื่อออนไลน์และสื่อออฟไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ไลน์ (Line), และยูทูบ (Youtube) จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานภาครัฐ

อีกทั้งการสื่อสารจะสามารถสร้างการพัฒนาและแก้ปัญหาในชุมชน และสังคมได้ ซึ่ง พัทธนันท์ เต็ดแก้ว (2550) ศึกษาการประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาชุมชน พบว่า 1) การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการพัฒนา เนื่องจากการสื่อสารเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์มาโดยตลอด เพื่อสื่อความหมาย แลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน นั่นคือการสื่อสารชุมชน ทำให้ข่าวสารมีทิศทางที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้การสื่อสารยังมีบทบาทสร้างจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลงไปในทางใหม่ๆ เพื่อให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้นทำให้ชุมชนดังกล่าวเกิดการพัฒนาได้ 2) การใช้กลยุทธ์ทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนา จากการที่การประชาสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดี ดังนั้นจึงสามารถนำแนวคิดการสื่อสารมาใช้ในการวางแผนประชาสัมพันธ์เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ทางการสื่อสาร และ 3) การวางแผนการประชาสัมพันธ์ในโครงการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสามารถนำหลักการ ของกระบวนการประชาสัมพันธ์ และสื่อประชาสัมพันธ์ ร่วมกับการใช้ยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาทั้ง 3 ยุทธวิธี นำมาประยุกต์ใช้ในโครงการพัฒนาชุมชน และอภิชาต พุกสวัสดิ์ และกุลทิพย์ ศาสตระรุจิ (2556) อธิบายเพิ่มเติมว่าในยุคปัจจุบันสังคมออนไลน์เป็นรูปแบบการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับในปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในงานประชาสัมพันธ์และมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยมสูงขึ้นในอนาคต องค์กรใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์องค์กร สินค้าและการบริการเพื่อช่วยเสริมสื่อประชาสัมพันธ์แบบดั้งเดิมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อสังคมออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานประชาสัมพันธ์การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจ ตลอดจนรูปแบบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อนำมาซึ่งชื่อเสียง ภาพลักษณ์และการสนับสนุนองค์กร เช่นเดียวกับ อิติ รักชาติ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร:กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครการศึกษาลงการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครสอดคล้องกับโครงสร้างของกระบวนการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กรทุกด้าน (2) กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยในระดับปานกลางและมีความคิดเห็นต่อแนวทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ในระดับมาก และ (3) ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับรูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสมคือ AMCI

จะเห็นได้ว่าการประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นการสื่อสารข้อมูล ข้อเท็จจริง สามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งในปัจจุบันมีการสื่อสารได้หลากหลายรูปแบบและหลากหลายช่องทาง ดังแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของ วิจิตร อวาทกุล (2554) ที่อธิบายว่า การบริหารงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายนั้น การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาและตลอดไป เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับประชาชน และเสถียรภาพความมั่นคงของสถาบัน เช่นเดียวกับ กรกมล กองแก้ว (2554) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์งาน เป็นกลไกสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการบริหาร เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ความนิยม ความเข้าใจที่ดีต่อหน่วยงานและการสนับสนุนจากประชาชน การบริหารที่ดีควรใช้การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการหนึ่งในการทำงานให้มีความสามัคคี และตื่นตัวที่จะทำงานให้องค์กรมีขวัญกำลังใจในการทำงาน จุดประสงค์เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจองค์กร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ เช่นเดียวกันกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องมีการดำเนินการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ อันนำไปสู่ความตระหนักรู้ในการอยู่ร่วม และเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์ประกอบและเนื้อหาในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ดังนั้นควรมีการจัดการเนื้อหาข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนให้เข้าใจง่าย สอดคล้องกับความต้องการ

1.2 องค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 2 ดังนั้นจึงควรสร้างเครือข่ายการทำงานที่ชัดเจนระหว่างบัณฑิตอาสา หน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่ และพัฒนาทักษะการผลิตสื่อเพื่อการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลายให้กับบัณฑิตอาสา โดย ศอ.บต. ในฐานะหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 การรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 3 ดังนั้นจึงควรจัดการเรื่องช่องทางในการเข้าถึงสื่อของประชาชนให้เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการดำเนินการวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- กรกมล กองแก้ว. (2554). *กระบวนการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กุสุมา ภูใหญ่และคณะ. (2565). *การวิจัยเรื่องการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมและสันติสุข*. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
- จิตติ รักชาติ (2555). *รูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. งานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จิรัฐธิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุดรราชธานี : สถาบันราชภัฏอุดรราชธานี
- บุญเอื้อ บุญฤทธิ์. (2556). *การก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ*. *วารสารเกษมบัณฑิต*. 14(2), 46-58.
- พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553. (2553, 29 ธันวาคม).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 80. หน้า 1-16.
- พัทธนันท์ เต็ดแก้ว. (2550). *การประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาชุมชน*. *วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศ*. 2(1), 185-201.
- วสันต์ อดิศักดิ์ และ โอภาส เกาไศยภรณ์. (2561). *การวิจัยเรื่องการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. ยะลา : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.
- วิจิตร อวาทะกุล. (2554). *การประชาสัมพันธ์: หลักและวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ศูนย์ศึกษาพุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2562). *เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เรื่องอนาคตทิศทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563). *ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ (ออนไลน์)*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563, จาก : <https://www.bora.dopa.go.th>.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาต พุกสวัสดิ์ และ กุลทิพย์ ศาสตรระจุ. (2556). การประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*. 6(2), 24-38.
- อาชารินทร์ เป้นสุขและคณะ.(2562).อนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ที่ด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล กรณีศึกษา กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้.*วารสารการบริหารจัดการ*. 9 (1). (มกราคม-มิถุนายน). 121-135.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970) Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Mun Y. Yi, Joyce D. Jackson, Jae S. Park, and Janice C. Probst,. (2006). Understanding information technology acceptance by individual professionals: Toward an integrative view, *Information & Management*, 43(3). 350-363.
- Oliveira, T., Thomas, M., Baptista, G. and Campos, F. (2016). Mobile payment: understanding the determinants of customer adoption and intention to recommend the technology. *Computers in Human Behavior*, 61, 404-414.
- Zhao, J. and de Pablos, P.O. (2011). Regional knowledge management: the perspective of management theory. *Behaviour & Information Technology*, 30(1), 39-49.
- Zongrang, Zhang. (2010). A Research on the Gain and Cost of Bilingual teaching of Non-English- Oriented Course. (Online). Shandong: Shandong Institute of Business and Technology.